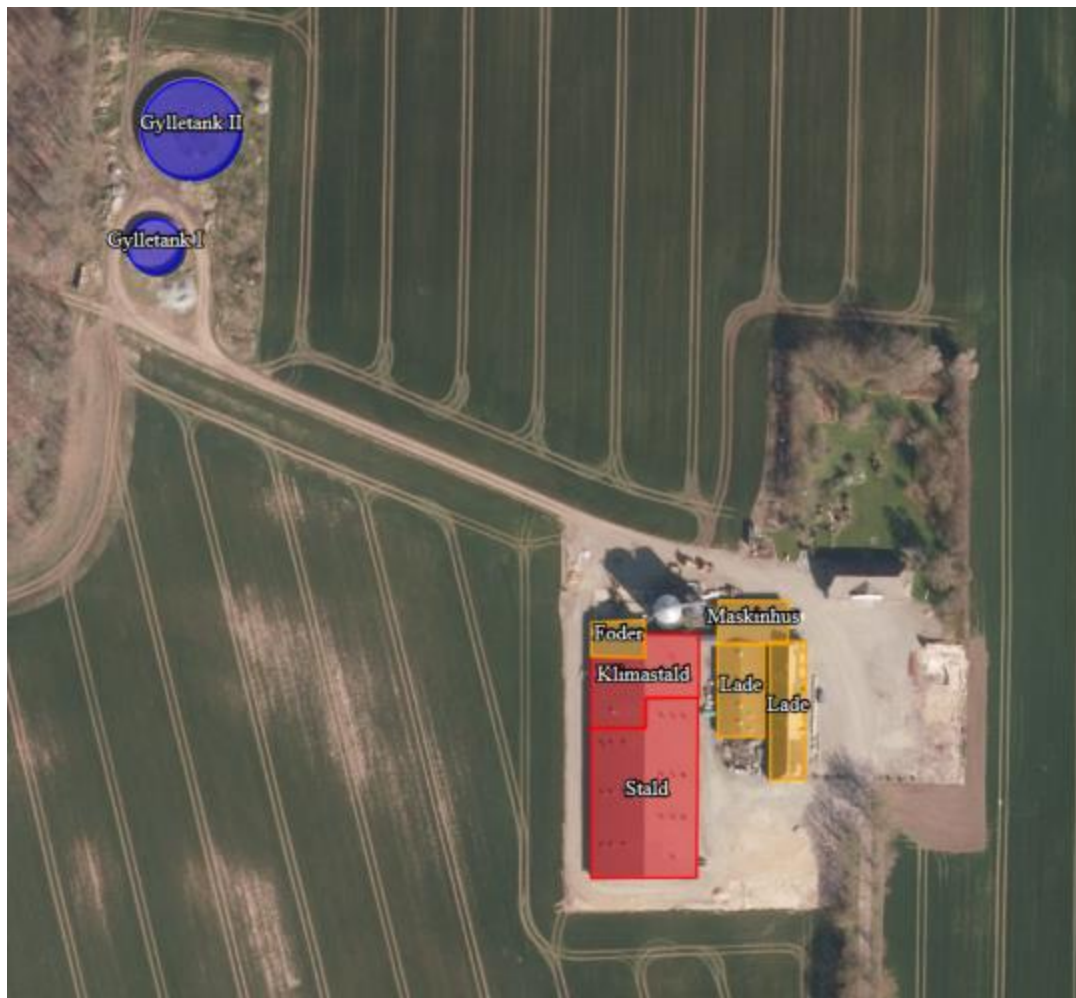

Miljøgodkendelse af NAUTRUPGÅRD NAUTRUP 5 6100 HADERSLEV

Jf. § 16 a stk. 1 i Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning mv.

(LBK nr. 1020 af 06/07/2018)

26. oktober 2018

Haderslev Kommune

Datablad

Kontaktoplysninger	
Ansøgers navn og adresse	Ejer Jørgen Kjær Nautrup 5 6100 Haderslev Mobil: 40173707 E-mail: jkjaer@nautrupgaard.dk
Ansøgers CVR	Cvr-nr. 12292546 P-nr 10000364259
Ansøgers CHR	71603
Kontaktperson	Forpagter Laue Skau Dalgårdsvej 14 6100 Haderslev Mobil: 40981221 E-mail: laue@skau-dalgaarden.dk
Ansøgers konsulent	Miljø og Natur Jakob Altenborg Byrumvej 30 9940 Læsø Tlf.nr.: 26259791 E-mail: jakob@miljoeognatur.dk
Ejer	Jørgen Kjær
Ejendom	Nautrupgård
Ejendommens adresse	Nautrup 5, 6100 Haderslev
Ejendomsnummer	5100007996
Matr. Nr.	Matr. nr. 4 og 358, Kvistrup, Øsby
Tilsynsmyndighed	Haderslev Kommune
Journal nr.	17/33126
Ansøgnings-id	Skema nr. 201982 version 3

Indholdsfortegnelse

1	Baggrund	5
2	Ikke-teknisk resume	5
3	Afgørelse om miljøgodkendelse	7
3.1	Afgørelsen	7
3.2	Offentlighed og høring	8
3.3	Klagevejledning	8
4	Vilkår	12
4.1	Generelle vilkår	12
4.2	Vilkår vedrørende anlægget	12
4.3	Vilkår vedrørende egenkontrol	15
5	Miljøteknisk beskrivelse og kommunens vurderinger	16
5.1	Generelt	16
5.2	Husdyrbrugets anlæg	16
5.2.1	Husdyrbrugets lokalisering – afstandskrav	16
5.2.2	Husdyrbruges landskabelig placering og planmæssige forhold	17
5.2.3	Produktionsareal og gødningsopbevaringsareal	18
5.2.4	Husdyrgødning	19
5.2.5	Ammoniakemission, Naturvurdering og Bilag IV-arter	19
5.2.6	Jord, grundvand og overfladevand	20
5.2.7	Lugt	21
5.2.8	Støjkluder og rystelser	23
5.2.9	Støv	23
5.2.10	Fluer og skadedyr	24
5.2.11	Transport, til- og frakørsler	24
5.2.12	Lys	25
5.2.13	Affald, kemikalier og pesticider	26
5.2.14	Ophør	27
5.3	Egenkontrol	27
5.4	Anvendelse af BAT – Bedste tilgængelige teknologi	28
5.4.1	BAT-krav - Emissionsgrænseværdi for ammoniak	28
5.5	Miljøkonsekvensrapport	29
5.6	Samlet vurdering	29
	Bilag 1: Grundlag for vilkår og lovgivning	30
	Bilag 2a: Situationsplan	31
	Bilag 2b: Beplantningsplan fra landzonetilladelsen af 2. marts 2006	32
	Bilag 3: Miljøkonsekvensrapport	33
	Bilag 4: Lugtkonsekvenszonen	36

Bilag 5: Landskabsvurdering	37
Bilag 6: Naturvurdering	39
Bilag 6a – Kort over kategori 1 og 2 natur ved anlæg	44
Bilag 6b – Kort over kategori 3 natur ved anlæg	45
Bilag 6c – Kort over § 3 natur ved anlæg	46
Bilag 6d - Kort over Natura 2000 og Bilag IV forekomster ved anlæg	47
Bilag 6e – Potentielle bilag IV arter	48

1 Baggrund

Ejer Jørgen Kjær og forpagter Laue Skau ansøger om § 16 a miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven¹ for at overgå til stipladsmodellen på ejendommen Nautrup 5, 6100 Haderslev.

Ejendommen har i forvejen en § 12 miljøgodkendelse fra 2. september 2009 til smågrise og slagtesvin på dengang 249,97 DE. Haderslev Kommune har desuden meddelt anmeldeafgørelse den 27. marts 2012 til 7.900 smågrise (8-30 kg) og 6.470 slagtesvin (30-108 kg) på i alt 220,76 DE.

Ansøger ønsker at bibeholde det eksisterende produktionsareal til dyreholdet, dvs. klimastald og slagtesvinestald, med den mulighed for fleksibilitet, som ligger i den nye stipladsmodel.

Ansøgningen er indsendt den 14. december 2017 med skemanr. 201982.

Der sker ingen ændringer i de eksisterende stalde.

Ammoniakemissionen er på 4.267 kg NH₃-N, hvorved miljøgodkendelsen skal være en § 16 a stk. 1. Der er ansøgt om en ikke-IE godkendelse, dvs. antallet af slagtesvin ad gangen må ikke overstige 2.000, selvom bruttoarealet giver plads til flere.

Med den nye lovgivning fra 2017 ændres miljøgodkendelsen fra at være baseret på antal producerede dyr om året til at være baseret på antal m² produktionsareal samt de ansøgte dyretyper. Det maksimale antal dyr i produktionsarealet er fremover udelukkende reguleret af de til enhver tid gældende dyrevelfærdsregler.

2 Ikke-teknisk resume

Produktion

Forpagter Laue Skau og ejer Jørgen Kjær ansøger om § 16 a godkendelse efter husdyrbrugloven til en produktion af smågrise og slagtesvin i de eksisterende stalde på Nautrup 5, 6100 Haderslev. Der søges for at kunne overgå til stipladsmodellen. Husdyrproduktionen er uændret smågrise og slagtesvin.

Godkendelsen omfatter:

- Klimastald på 622 m² produktionsareal (stald i alt 670 m²) til smågrise
- Stald på 1544 m² produktionsareal (stald i alt 1612 m²) til slagtesvin
- To gylletanke på hhv. 213 m² overfladeareal (950 m³) og 707 m² overfladeareal (4000 m³)
- Foderbygning på 160 m², maskinhus på 270 m² og to lader på hver ca. 400 m².

Placering

Der bygges ikke nye produktionsanlæg eller husdyrgødningsanlæg. Afstandsreglerne gælder kun for etablering, udvidelse eller ændring af disse anlæg, og afstandskravene skal derfor ikke vurderes. Der sker heller ikke ændringer i ejendommens påvirkning af de landskabelige forhold.

Ammoniak

Bedste tilgængelig teknologi (BAT) for ammoniakfordampning: BAT-kravet er det, der skal anvendes for eksisterende stalde, idet den seneste etablering af staldene skete med godkendelsen i 2009. Ansøgningen viser, at BAT-kravet overholdes, idet der er anvendt en staldtype for slagtesvinene, som har lav ammoniakemission: drænet gulv og spalter 33/67, og da der ikke foretages nyetablering af stalde.

¹ Bekendtgørelse nr. 1020 af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. af 06/07/2018

Det ansøgte projekt vurderes ikke at give anledning til væsentlig påvirkning af ammoniakfølsomme naturtyper. Det nærmeste Kategori 1 område er en elle-askeskov 4 km sydøst for ejendommen, hvor beregning af totalammoniakdepositionen viser 0,0 kg NH₃-N. Det nærmeste Kategori 2 område er et overdrev 3 km syd for ejendommen, som også modtager 0,0 kg N. De udpegede Kategori 3 områder er et overdrev 600 m mod nord, som modtager 0,0 kg NH₃-N og en potentiel ammoniakfølsom skov 190 m mod nordvest, som modtager 0,3 kg NH₃-N i merdeposition. Produktionsarealet er uændret i forhold til før, og stald- og dyretyper er ikke ændret, men et tidligere vilkår om gyllekøling bortfalder, da det ikke er påkrævet i stipladsmodellens beregninger. De fastlagte depositionsgrænser bliver hermed overholdt.

Af øvrige § 3-områder har Haderslev Kommune udpeget en sø 270 m mod øst, som modtager 2,5 kg NH₃-N i totaldeposition. Da merdepositionen er 0,2 kg N, vurderes det, at husdyrholdet ikke vil medføre nogen tilstandsændring på søen.

Lugt

Lugten fra staldene beregnes i ansøgningskemaet til tre områdetyper:

Områdetype	Mindste geneafstand	Faktisk vægtet afstand
Enkelt-bolig uden landbrugspligt	267 meter	348 meter
Samlet bebyggelse	562 meter	2443 meter
Byzone	7639meter	2638 meter

Lugtberegningerne viser, at ejendommen overholder lugtgenekriterierne til nabobeboelse, samlet bebyggelse og byzone, og det vurderes, at beboelserne ikke vil mærke væsentlige lugtgener.

Øvrigt

Det forventes, at antallet af transporter samt støv, støj, lys og skadedyr ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkringboende.

Ansøgningen indeholder en miljøkonsekvensrapport (Bilag 3). Rapporten vurderes at være tilstrækkelig, og den indgår i den samlede vurdering.

Det er Haderslev Kommunes samlede vurdering, at husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige påvirkninger af omgivelserne og miljøet, når godkendelsens vilkår overholdes.

3 Afgørelse om miljøgodkendelse

3.1 Afgørelsen

Haderslev Kommune meddeler miljøgodkendelse efter § 16 a stk. 1 i husdyrgodkendelsesloven¹ på Nautrupgård, Nautrup 5, 6100 Haderslev ved Jørgen Kjær, cvr 12292546.

Afgørelsen omfatter miljøgodkendelse af de eksisterende bygninger således:

- Klimastald på 622 m² produktionsareal til smågrise
- Stald på 1544 m² produktionsareal til slagtesvin
- To gylletanke på hhv. 213 m² overfladeareal og 707 m² overfladeareal
- Foderbygning på 160 m², maskinhus på 270 m² og to lader på hver ca. 400 m².

Der opføres ikke nye bygninger.

Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af kapitel 4.

I forbindelse med denne godkendelse, som er en overgang til ”stipladsmodellen”, ophæves den tidligere § 12 miljøgodkendelse fra 2.9.2009.

Miljøgodkendelsen gives under forudsætning af, at vilkårene i kapitel 4 og de til enhver tid gældende regler på området overholdes, også selv om reglerne evt. skærpes i forhold til denne godkendelse (se Bilag 1).

Det er Haderslev Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt:

- Overholder bekendtgørelsens beskyttelsesniveauer for BAT, for ammoniakdeposition på naturområder og for lugt
- Lever op til kravene om anvendelse af BAT
- Ikke vil påvirke Natura 2000 områder væsentligt
- Ikke vil have en negativ indflydelse på planter eller dyr omfattet af bilag IV, artsfredning eller af rødlistet
- Ikke vil have væsentlig virkning på de landskabelige værdier

Med denne godkendelse har Haderslev Kommune ikke taget stilling til eventuelle tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning, som for eksempel byggeloven, miljøbeskyttelsesloven eller arbejdsmiljøloven.

Jævnfør §§ 39 - 41 i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen², skal en § 16 miljøgodkendelse eller tilladelse regelmæssigt og mindst hvert 10 år tages op til revurdering. Den første revurdering foretages dog efter 8 år, hvor retsbeskyttelsen udløber. Haderslev Kommune forventer at revurdere husdyrbruget i 2026.

Miljøgodkendelsen skal være udnyttet senest 6 år efter meddelelsesdatoen dvs. senest den 26. oktober 2024. Hvis miljøgodkendelsen derefter ikke udnyttes helt eller delvist i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, som ikke har været udnyttet i de pågældende tre år.

Dato for godkendelse: 26. oktober 2018

² Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug – [BEK nr. 916 af 23/6/2017](#)

Line Olsen

Miljømedarbejder

Erhverv, Haderslev Kommune

Journal nr.: 17/33126

Udarbejdet af: Grete Mørch Sørensen, NIRAS

3.2 *Offentlighed og høring*

Forannoncering

Ansøgningen blev offentliggjort på Kommunens hjemmeside den 1. maj 2018. Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Høring af naboer og parter

For 16 a. Naboer og parter, samt ansøger selv og øvrige, der har anmodet om orientering i sagen, fik tilsendt eller blev orienteret om udkast til miljøgodkendelse den 11. september 2018 med en frist på 30 dage til at indsende bemærkninger.

Der indkom ingen bemærkninger.

3.3 *Klagevejledning*

Miljøgodkendelsen af Nautrup 5, 6100 Haderslev i henhold til § 16 a stk. 1 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, vil blive offentliggjort den 26. oktober 2018 på hjemmesiden Digital MiljøAdministration, dma.mst.dk. Du skal søge på adressen under offentliggørelser.

Under normale omstændigheder er en klagefrist på 4 uger fra offentliggørelse, men da der på høringslisten forekommer personer, som er fritaget for digital post tillægges der 4 hverdage oveni klagefristen. En klage skal derfor være indsendt senest **torsdag 29. november 2018**. Ansøger vil ved klagefristens udløb få besked om kommunen har modtaget klager.

Det er muligt for enhver med individuel væsentlig interesse i en sag at påklage afgørelsen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Haderslev Kommune, som har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Klager betaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoners og 1.800 kr. for virksomheders og organisationers vedkommende (2016-niveau).

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Haderslev Kommune, Teknik og Miljø, Simmerstedvej 1A, 1., 6100 Haderslev eller teknikmiljoe@haderslev.dk. Haderslev Kommune videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

En klage over miljøgodkendelsen har som udgangspunkt ikke opsættende virkning på retten til at udnytte godkendelsen, medmindre Miljø- og Fødevarerklagenævnet bestemmer andet, jf. § 81 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug mv. Udnyttelse af miljøgodkendelsen kan dog kun ske under opfyldelse af vilkårene, der er fastsat i denne godkendelse. Udnyttelsen af miljøgodkendelsen sker på eget ansvar, idet Miljø- og Fødevarerklagenævnet i tilfælde af klage kan ændre eller ophæve en miljøgodkendelse.

Søgsmål kan anlægges for domstolene i henhold til § 90 i Husdyrgodkendelsesloven. Ønskes afgørelsens gyldighed afprøvet ved domstolene, skal sagen være anlagt inden 6 måneder efter miljøgodkendelsen er offentliggjort eller, hvis sagen påklages, inden 6 måneder efter at den endelige administrative afgørelse foreligger.

Haderslev Kommune gør opmærksom på, at der i medfør af Offentlighedslovens § 7³ er mulighed for aktindsigt i sagen. Tidspunktet for eventuelt gennemsyn af sagen kan aftales telefonisk med Haderslev Kommune på 74 34 21 45.

Underretning

Orientering om denne afgørelse er sendt til følgende:

Som brev til implicerede parter:

- Ansøger:
Jørgen Kjær, Nautrup 5, 6100 Haderslev, jkjaer@nautrupgaard.dk
- Forpagter: Laue Skau, Dalgårdsvej 14, 6100 Haderslev, laue@skau-dalgaarden.dk

Som brev til naboer indenfor lugt konsekvenszonen (se bilag 4):

Anders Kristian Elkjær	Sverdrupvej 4, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Annegrethe Kjær	Nautrup 5, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Bende Høier Ravnsgaard-Jensen	Stenderupvej 23, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Constantin Maroleanu	Stenderupvej 25, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Daniela-Roxana Maroleanu	Stenderupvej 25, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Karen Margrethe Ravn	Hellehøj 5, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Kenneth Rasmussen Clausen	Hellehøj 11, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Lars Barnbæk Jensen	Nautrup 1, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Laura Møller	Hellehøj 2, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Malene Nissen	Hellehøj 1, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Marzena Joanna Niszczot Straarup	Hellehøj 3, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Mona Elisa Elkjær	Sverdrupvej 4, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Oliver Lystlund Jensen	Hellehøj 2, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Rasmus Jessen Jensen	Stenderupvej 23, Hellehøj 1A	6100	Haderslev

³ Lov om offentlighed i forvaltningen - [LOV nr 606 af 12/06/2013](#).

Rikke Winther Rummelhoff	Hellehøj 15, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Tea Henny Minkjan	Sverdrupvej 4, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Vagn Christensen	Stenderupvej 9, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Bastian Volquards Ravn	Hellehøj 15, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Erling Sparre	Nautrup 2, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Hans Henning Kraack	Sverdrupvej , Sverdrupvej 18, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Henrik Antoni Jensen	Stenderupvej 22, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Jan Stückler Hansen	Hellehøj 7, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Jens Erik Andersen	Nautrup 3, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Jørgen Kjær	Nautrup 5, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Kaj Erik Jensen	Hellehøj 2, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Kaj Priess Straarup	Hellehøj 3, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Lars Grevsen Ravn	Hellehøj 5, Sverdrupvej 4, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Leif Mathiesen	Hellehøj 9, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Lene Rasmussen Clausen	Hellehøj 11, Hellehøj 1A	6100	Haderslev
Monica Kjær	Nautrup 1	6100	Haderslev
Naturstyrelsen	Christiansfeld Landevej 73	6100	Haderslev
Niels Agerbo Hansen	Stenderupvej 23, Stenderupvej 28A	6100	Haderslev
Nst Sønderjylland	Christiansfeld Landevej 73	6100	Haderslev
Per Christian Clausen	Hellehøj 11	6100	Haderslev
Peter Hansen Kjær	Hellehøj 1, Nautrup 1	6100	Haderslev
Peter Jacobsen	Sverdrupvej 23	6100	Haderslev
Randi Jensen	Stenderupvej 9	6100	Haderslev
Yrsa Ilse Yvon Jensen	Hellehøj 2	6100	Haderslev
Erling Sparre Holding Aps	Nautrup 2	6100	Haderslev
Grøn Pleje V/ Kaj Priess Straarup	Hellehøj 3	6100	Haderslev
Henrik Jensen & Peter Kjær I/S	Hellehøj 1	6100	Haderslev
Jørgen Kjær Nautrupgård	Nautrup 5	6100	Haderslev
Kloakmester Vagn Christensen	Stenderupvej 9	6100	Haderslev
Lubbertus Jacob Arkema	Nautrup 5	6100	Haderslev
Niels Agerbo Hansen	Stenderupvej 23	6100	Haderslev
Randi Jensen	Stenderupvej 9	6100	Haderslev
Sparre Invest & Udvikling Aps	Nautrup 2	6100	Haderslev

Som e-mail med vedhæftet fil:

- Ansøgers konsulent:
e-mail: jakob@miljoeognatur.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København
e-mail: dn-haderslevsager@dn.dk
- Det Økologiske råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N
e-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- DOF, Vesterbrogade 140, 1620 København V.
e-mail: natur@dof.dk

Som e-mail med link til hjemmesiden dma.mst.dk:

- Styrelsen for Patientsikkerhed, Tilsyn og Rådgivning Syd, Nytorv 2, 1. sal, 6000 Kolding
e-mail: sesyd@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, 7000 Fredericia
e-mail: mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Wormstrupvej 2, 7540 Haderup
e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
e-mail: ae@ae.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postboks 12188, 1017 København K.
e-mail: fbr@fbr.dk
- Lokalafd. Danmarks Naturfredningsforening Haderslev, Bent Karlsson, Højgårdsvej 9, Brøndlund, 6500 Vojens
e-mail: bent.karlsson@hotmail.com
- Lokalafd. Danmarks Sportsfiskerforbund v/ Morten Ringive
e-mail: mri@fleggaard.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten
e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- DOF Sønderjylland v/ Jørn V. Sørensen, Kongevej 64, 6100 Haderslev
e-mail: haderslev@dof.dk

4 Vilkår

Godkendelsen gives under forudsætning af, at produktionen opfylder følgende vilkår:

4.1 *Generelle vilkår*

1. Godkendelsen omfatter de landbrugsmæssige aktiviteter, der er knyttet til bygningerne på ejendommen Nautrup 5, 6100 Haderslev.
2. Det er den ansvarlige for driften af anlægget, der er ansvarlig for at vilkårene overholdes. Eventuelle ændringer i ejerforhold og/eller hvem, der er ansvarlig for husdyrbrugets drift, skal meddeles til Haderslev Kommune.
3. Der skal til enhver tid forefindes et eksemplar af denne miljøgodkendelse på ejendommen.

4.2 *Vilkår vedrørende anlægget*

Produktionsarealets størrelse

4. Husdyrbrugets produktionsareal, staldsystem og teknologi samt dyrearter og dyretyper skal være i overensstemmelse med oversigten nedenfor:

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Stald	1612	Mekanisk ventilation	6 m	(#25309) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/67%)	0	1544
Klimastald	670	Mekanisk ventilation	6 m	(#25310) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	622
Sum						2166

5. Der er ansøgt om et ikke-IE husdyrhold, dvs. der må maksimalt være 2.000 stipladser til slagtesvin (= dyr ad gangen). Husdyrholdets størrelse kan fx dokumenteres via gødningsregnskabet.

Hudrygødning

6. Husdyrbrugets husdyrgødningslagre skal overholde følgende maksimale overfladeareal:

Opbevaringslagre					
Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger	Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift					
Gylletank I	Flydende				213
Gylletank II	Flydende				707

7. Der skal etableres et 3-rækket levende hegn omkring gyllebeholderne mod nord, øst og syd – se vedlagte kortbilag. Beplantningen foretages den førstkommande plantesæson efter gyllebeholderne er taget i brug. Planteplan skal inden plantning indsendes til godkendelse til Haderslev kommune. Vilåret er gentaget fra landzonetilladelsen 2006.
8. Beholderne fjernes, såfremt de ikke har været i brug i 3 år. Der fremsendes en deklaration herom, som ansøger får tinglyst anmærkningsfrit på ejendommen. Vilåret er gentaget fra landzonetilladelsen 2006.
9. Dræn nærmere end 15 m fra gyllebeholder skal sløjfes.
10. Omrøring af gyllebeholder må kun ske kort tid før udbringning.
11. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, så spild undgås.

Jord, grundvand og overfladevand

12. Eventuel vask af maskiner, redskaber, foderanlæg, m.v. skal foregå på en støbt, fast plads, såfremt vaskevandet kan indeholde husdyrgødning, foderrester og lignende, og bortledning af spildevandet skal ske til en opsamlingsbeholder.
13. Arealer, hvor der sker påfyldning af gylle til gyllevogn, skal befæstes med afløb til opsamlingsbeholder. Ved befæstet areal forstås et areal, der er befæstet med et for fugtighed vanskeligt gennemtrængeligt materiale, der kan modstå påvirkningerne fra køretøjer og vogne ved fyldning og tømning.

Befæstet areal kan undlades, hvis der anvendes traktor med påmonteret pumpeudstyr og returløb.
14. Vand fra befæstede oplagspladser og omfangsdræn om gyllebeholdere betragtes som spildevand (restvand) og skal tilledes beholder for flydende husdyrgødning.
15. Afledning af rent overfladevand fra befæstede arealer inklusive tagvand kan ske til recipienter (søer og vandløb herunder dræn) i henhold til udledningstilladelsen fra Haderslev Kommune.
16. Udleveringsramper skal konstrueres med tætte sider, som forhindrer, at der trækker gylle eller vaskevand ud i det omliggende areal. Der skal etableres afløb, som fører til opsamling i gyllekanaalerne.
17. Mellemgang mellem slagtesvinestald og toklimastald skal have betonbund og afløb til gyllekanaaler.
18. Olietanke til diesel- eller fyringsolie skal til enhver tid stå overdækket på befæstet areal enten med afløb til olieudskiller eller uden afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand, således at spild kan observeres og opsamles med kattegrus eller andet olieabsorberende materiale.
19. Tanke skal være sikret mod påkørsel.

Lugt

20. Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således at lugtgener så vidt muligt begrænses. Der skal opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at båse, gangarealer og foderarealernes bund holdes tørre, at støv- og smudsbelægning i stalden fjernes, og at fodringsanlægget holdes rent. Stalde inklusiv ventilationssystemet skal rengøres minimum én gang årligt.

21. Såfremt der opstår lugtgener, som kommunen vurderer, er væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne. Planen skal accepteres af kommunen og derefter gennemføres.

Støj

22. Den eksterne støjbelastning fra husdyrbruget på ejendommens bygningsparcel må i intet punkt – målt på naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen – overstige nedenstående værdier. De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lyd niveauer i dB(A):

Tidspunkt	Støjgrænser	Reference tidsrum
Dag		
Mandag - fredag kl. 07 - 18	55 dB(A)	8 timer
Lørdag kl. 07 – 14	55 dB(A)	7 timer
Lørdag kl. 14 – 18	45 dB(A)	4 timer
Søn- og helligdag kl. 07 - 18	45 dB(A)	8 timer
Aften		
Alle dage kl. 18 – 22	45 dB(A)	1 time
Nat		
Alle dage kl. 22 – 07	40 dB(A)	½ time

Støjens maksimalværdi må om natten ikke overstige ovenstående grænseværdier med mere end 15 dB(A) ved alle beboelser. Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden.

Støjvilkårene for landbrugsdrift omfatter al støj fra virksomheden, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer på ejendommens bygningsparcel, dog ikke støj fra f.eks. markdriften.

Hvis kommunen finder det nødvendigt, skal ejer for egen regning lade udføre støjmålinger og/eller -beregninger af støjen fra husdyrbruget for at dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Hvis grænserne konstateres overholdt, kan der højst pålægges ejer at få foretaget én støjmåling og eller -beregning om året. Målingerne/beregningerne skal udføres og rapporteres som ”Miljømåling – ekstern støj” af en enhed, som er optaget på Miljøstyrelsens liste over godkendte laboratorier. Virksomhedens støj skal dokumenteres ved måling eller efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af ekstern støj fra virksomheder. Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund og under de mest støjbelastede driftsforhold - eller efter anden aftale med kommunen..

Støv

23. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal. Vurderingen foretages af Haderslev Kommune.
24. Fodersiloer skal indrettes således, at støvgener i forbindelse med indblæsning undgås.

Skadedyr

25. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.). Stalde, lagre og andre anlæg holdes i forsvarlig rottesikret stand, m.v. med henblik på at forhindre gode levedmuligheder for rotter.
26. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.
27. Der skal overalt på ejendommen udføres effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Institut for Agroøkologi. Retningslinjerne kan ses her: <http://www.dpil.dk/>

Lys

28. Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omboende.

Affald

29. Døde dyr skal indtil afhentning opbevares på en skyggefuld opbevaringsplads og placeres i indkørslen til ejendommen fra Nautrup-vejen. Der skal plantes afskærmende beplantning omkring afhentningspladsen.

4.3 *Vilkår vedrørende egenkontrol*

30. Ved tilsyn skal kommunen have adgang til relevant dokumentation for overholdelse af vilkårene. Det kan fx være i form af opgørelse af produktionsarealet, overfladearealet af gødningsopbevaringsanlæg, samt logbog for drift og vedligehold af staldsystemer.

5 Miljøteknisk beskrivelse og kommunens vurderinger

Den miljøtekniske beskrivelse danner grundlag for de vilkår, som meddeles i miljøgodkendelsen. Vurderingen skal belyse konsekvenserne af driften på ejendommen, og om de virkemidler til forebyggelse og begrænsning af forurening, som fremgår af ansøgningen, er tilstrækkelige.

5.1 *Generelt*

Haderslev Kommunes vurdering

Denne miljøgodkendelse omfatter udelukkende anlægget på adressen Nautrup 5, 6100 Haderslev.

Kommunen stiller vilkår om, at det er den ansvarlige for driften af anlægget, der er ansvarlig for at overholde godkendelsen med vilkår. På godkendelsestidspunktet er det Laue Skau, der er ansvarlig for driften.

For at sikre, at godkendelsens vilkår er tilgængelige for de ansatte, stilles der vilkår om, at godkendelsen skal foreligge på ejendommen.

5.2 *Husdyrbrugets anlæg*

Ansøgers beskrivelse

Der er tale om godkendelse af eksisterende staldanlæg. I ansøgningen er der foretaget fradrag for gangarealer og lignende.

Husdyrbruget har en produktion af smågrise og slagtesvin i de eksisterende stalde.

Haderslev Kommunes vurdering

Godkendelsen omfatter:

- Klimastald på 622 m² produktionsareal (stald i alt 670 m²) til smågrise
- Stald på 1544 m² produktionsareal (stald i alt 1612 m²) til slagtesvin
- To gylletanke på hhv. 213 m² overfladeareal (950 m³) og 707 m² (4000 m³) overfladeareal
- Foderbygning på 160 m², maskinhus på 270 m² og to lader på hver ca. 400 m².

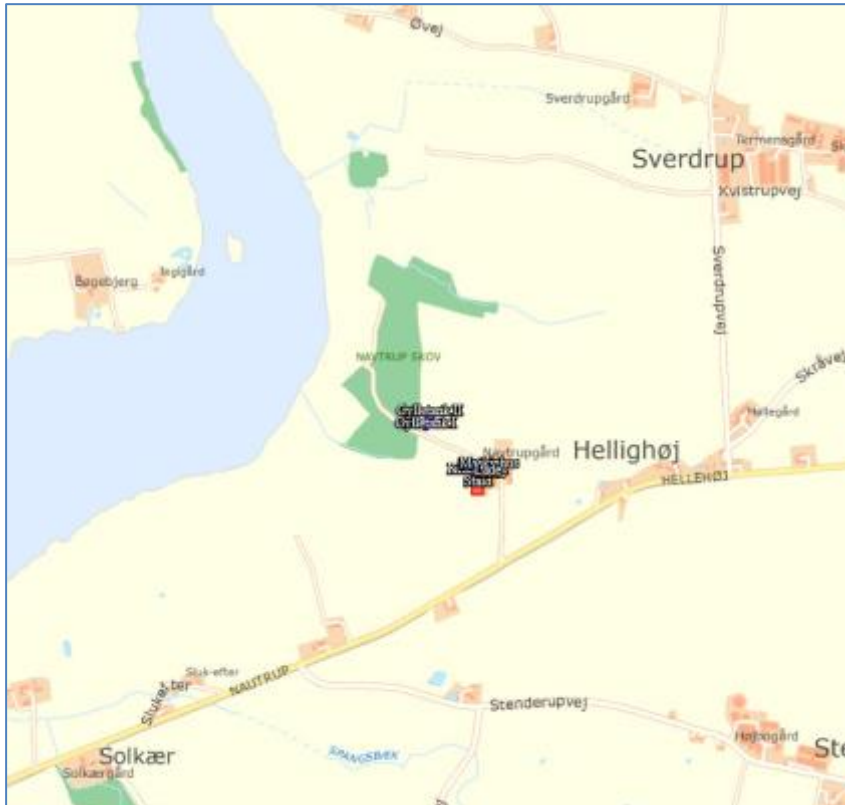
Situationsplan for ejendommen fremgår af Bilag 2.

5.2.1 Husdyrbrugets lokalisering – afstandskrav

Haderslev Kommunes vurdering

Ejendommen ligger i landzone. Husdyrbrugets anlæg er beliggende mellem Øsby og Starup ved Haderslev Fjord, se figur 1.

Der foretages ikke udvidelser af produktionsareal eller af gødningsopbevaringsanlæg, hvorved der ikke skal vurderes på lovgivningens afstandskrav.

Figur 1: Beliggenhed af stalde(røde) og opbevaringsanlæg(blå)

I forbindelse med at Haderslev Kommune har modtaget ansøgning om miljøgodkendelse af Nautrup 5 er det konstateret, at der er bygget en stald hen over tre matrikler. Stalden ligger således på matrikel nummer 4, 493 og 358 alle Kvistrup, Øsby. Vejmatiklen nummer 493 Kvistrup, Øsby er ejet af Haderslev Kommune. Da man ikke må bygge på en anden mands ejendom, skal der findes en nening. Forholdet vedrørende vej er et eksisterende forhold og håndteres efter anden lovgivning, så det er ikke omfattet af denne miljøgodkendelse, men bliver håndteret separat.

5.2.2 Husdyrbruges landskabelig placering og planmæssige forhold

Haderslev Kommunes vurdering

Idet der ikke er tale om nybyggeri eller bygningsmæssige ændringer, vurderes det ansøgte ikke at have visuel påvirkning på omgivelserne. Se i øvrigt landskabsbeskrivelsen i Bilag 5.

Der er i landzonetilladelsen af 2. marts 2006 stillet vilkår i overensstemmelse med Planlovens § 36 stk. 2 der angiver at en tilladelse skal være betinget af, at gyllebeholderen afskærmses med beplantning, når den ikke længere er nødvendig for driften. Disse vilkår er videreført i denne godkendelse.

5.2.3 Produktionsareal og gødningsopbevaringsareal

Haderslev Kommunes vurdering

Produktionens miljøpåvirkning afhænger af staldanlæggets størrelse opgjort som produktionsarealet, af dyrearter/typer, af anvendte staldsystemer, af overfladearealet af husdyrgødningslagre samt anvendte teknologier i stalde og lagere.

Udgangspunktet for vurderingen (nudrift og 8-årsdrift) er det hidtil anvendte produktionsareal til den hidtil tilladte produktion i de eksisterende stalde ud fra oplysningerne om produktionen i nuværende drift. Nudriften skal fastlægges som den hidtil lovlige drift, dvs. der kan ikke indtastes bruttostaldareal i nudrift, selvom der ansøges om bruttoarealet i ansøgt drift. Argumentet er, at det i nudrift ikke er tilladt at have dyr på gangarealer og i foderrum, så produktionsarealet i nudrift skal være mindre end 100 % af staldens bruttoareal (Helpdesksvar af 31.05.2018).

Desuden skal bindende krav i tidligere godkendelser også indtastes i nudrift og 8-årsdrift. Der er et eksisterende vilkår om gyllekøling med en effekt på 7 % for begge staldene. Teknologien er derfor indsat i ansøgningens nudrift og 8-års drift.

Der er indenfor de seneste 8 år ikke foretaget udvidelser af hverken produktionsareal eller af husdyrgødningslagre, hvorfor nudrift og 8 års drift er ens. Der er ikke konstateret kontinuitetsbrud, som kunne nedsætte tilladelsen til dyreholdet.

Overblik over produktionsarealet ses her:

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Stald	1612	Mekanisk ventilation	6 m	(#25309) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/67%)	0	1544
Klimastald	670	Mekanisk ventilation	6 m	(#25310) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	622
Sum						2166

Miljøgodkendelsen er givet på grundlag af ansøgningens oplysninger om staldenes andel af produktionsareal, dyretyper, anvendte staldsystemer samt tilhørende teknologier og de faste gødningsopbevaringsanlægs overfladeareal.

Miljøpåvirkningen med ammoniak og lugt afhænger af produktionsarealets og gødningsopbevaringsarealets størrelse samt dyresammensætning og de anvendte staldsystemer samt den anvendte teknologi. Kommunen stiller derfor vilkår til disse forhold for at sikre, at miljøpåvirkningerne fra ejendommen fastholdes på det niveau, der fremgår af ansøgningen.

Der er ansøgt om et ikke-IE husdyrhold, dvs. der må maksimalt være 2.000 stipladser til slagtesvin (= dyr ad gangen), selvom det ansøgte bruttoproduktionsareal giver plads til flere dyr. 2.000 stipladser svarer til ca. 1400 m². Hvis der ønskes flere dyr, skal der forinden ansøges om miljøgodkendelse til et IE-brug.

5.2.4 Husdyrgødning

Ansøgers beskrivelse

Der er på ejendommen to gylletanke på hhv. 213 m² overfladeareal (950 m³) og 707 m² (4000 m³) overfladeareal. Desuden er der gyllekælder i staldene på 76 m³.

Gyllebeholderne bliver etableret således at bund og vægge er tætte, og den kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Gyllebeholderne tømmes regelmæssigt af hensyn til vedligeholdelse og inspektion. Gyllebeholderne er ikke overdækket.

Gyllevognene vil fyldes med sugestuds. Herved elimineres mulighederne for gyllesplid i forbindelse med pumpefejl og påfyldning af gyllevogn. Anvendelse af sugestuds betragtes som den mest miljøforsvarlige måde at fylde gyllevognen.

Samlet vurderes gylleopbevaringen at leve op til BAT.

Der produceres ikke dybstrøelse på ejendommen.

Haderslev Kommunes vurdering

Ifølge § 11 i husdyrgødningsbekendtgørelsen vil en opbevaringskapacitet svarende til mindst 9 måneders produktion normalt være tilstrækkelig til, at udbringningen og gødningsanvendelsen kan ske i overensstemmelse med de generelle miljøregler.

Gødningsproduktionen er relateret til antal dyr og ikke til m² produktionsareal. Denne § 16 miljøgodkendelse stiller ikke krav om dyrenes maksimale antal, og ejendommens opbevaringskapacitet beregnet i måneder kan derfor variere år for år.

Som udgangspunkt er der ifølge tilsynsrapporten fra 2016 en gylleproduktion på 4.742 m³. Med et opbevaringsvolumen på i alt ca. 5.000 m³ er der opbevaringskapacitet til 12 måneders produktion.

Herved overholdes husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om tilstrækkelig kapacitet.

Haderslev Kommune vurderer, at det fremover kan beregnes i forbindelse med tilsyn og ud fra gødningsregnskabet opgørelser, om bekendtgørelsen bliver overholdt.

Tre af de hidtidige vilkår om gyllehåndtering vurderes at være relevante også for denne godkendelse og medtages igen. Det drejer sig om dræn, omrøring og opsyn. Vilkårene stilles af hensyn til jord, grundvand og overfladevand (§ 33 i godkendelsesbekendtgørelsen).

Kommunen vurderer, at opbevaring af husdyrbrugets husdyrgødning vil ske på en måde, som er i overensstemmelse med de generelle miljøregler i husdyrgødningsbekendtgørelsen og beholderkontrolbekendtgørelsen og dermed vil være tilstrækkelige til at begrænse den mulige påvirkning af det omgivne miljø fra opbevaringsanlæggene.

5.2.5 Ammoniakemission, Naturvurdering og Bilag IV-arter

Haderslev Kommunes vurdering

I det gamle godkendelsessystem, som var gældende, da ejendommens tidligere miljøgodkendelse blev meddelt, var der krav om, at husdyrholdet skulle overholde "det generelle ammoniakkrav". Ejer valgte dengang at installere gyllekøling for at overholde kravet. Da gyllekøling ikke er nødvendig for at opfylde de nugældende krav, er teknologien ikke medtaget i nærværende ansøgning. Vilkårene om

gyllekøling bliver derfor ikke videreført. Gyllekølingen skal dog medtages i nudrift og 8-års drift, da alle hidtil bindende krav skal medtages her (§ 29 stk. 3 i godkendelsesbekendtgørelsen). Teknologien giver derved anledning til, at der beregnes en vis merdeposition i forhold til tidligere.

Plantesamfund i terrestriske naturområder kan være følsomme overfor luftbåren ammoniak. Ammoniak kan medføre eutrofiering, som kan forringe områdernes naturmæssige værdi. I forbindelse med en husdyrproduktion vil der normalt ske en fordampning af ammoniak fra stald og lager. En stor del af den fordampede ammoniak falder i kort afstand fra kilden og kan derfor forringe kvaliteten af nærliggende naturområder.

I miljøgodkendelsesordningen er der som udgangspunkt taget det nødvendige hensyn til naturområder, i kraft af krav til den maksimalt tilladte totaldeposition eller merdeposition af ammoniak til forskellige ammoniakfølsomme naturtyper. Ammoniakdepositionen fra husdyrbruget skal overholde beskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

I Bilag 6 har kommunen foretaget en vurdering af, om naturområderne i nærheden af ejendommen kan blive påvirket væsentligt som følge af øget kvælstoffordampning.

Konklusionen på kommunens naturvurdering:

- Tilstanden i naturområderne i kategori 1, 2 eller 3 samt i øvrig § 3 natur vurderes ikke at ville ændre sig som følge af det ansøgte projekt på Nautrup 5.
- Samlet set vurderes ammoniakdeposition fra anlægget i det ansøgte projekt ikke at udgøre en væsentlig påvirkning af de nærmeste Natura 2000-områders udpegningsgrundlag. Ligeledes vurderes det, at ammoniakdeposition eller øvrige ansøgte ændringer ikke vil skade arter opført på habitatdirektivets bilag IV
- Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

5.2.6 Jord, grundvand og overfladevand

Ansøgers beskrivelse

Spildevand:

Spildevandstyper	m ³ /år efter godkendelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	400 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand fra stuehus	200 m ³	Septiktank	

Beskrivelse af spildevandstilledning

400 m³/år spildevand tilledes gyllebeholder med flydende husdyrgødning.

Beskrivelse af spildevandsafledning

Rengøringsvand ledes fra stald til gyllebeholder.

Tagvandet opsamlet og ledes til dræn.

Olie:

Der bruges ikke fyringsolie, da opvarmning sker med varmegenvinding fra gyllekøling.

Der er et forbrug af dieselolie til markbruget på 10.000 l pr. år.

Haderslev Kommunes vurdering **Spildevand**

Kommunen vurderer, at spildevand fra produktionen, herunder vaskevand, ikke vil give anledning til væsentlig forurening. Kapaciteten i gyllebeholderne er tilstrækkelig til at rumme de angivne mængder spildevand fra den ansøgte produktion, idet der pt. er en opbevaringskapacitet på 12 måneder.

Vask af sprøjteudstyr til pesticider skal følge reglerne for påfyldning og vask i bekendtgørelse nr. 906/2016. Der er stillet vilkår om vask af andre maskiner, hvis vaskevandet indeholder gødning, foderrester e.l. Der er ikke etableret en vaskeplads på ejendommen.

Påfyldning af gyllevogn skal ske på befæstet areal eller med sugekran monteret på traktor af hensyn til jord og grundvand, og der er stillet vilkår herom.

Der er ikke lavet specifik vurdering af afledning af tagvand til nedsivning eller dræn samt behov for evt. forsinkelsesbassin, da ansøger i henhold til miljøbeskyttelsesloven og spildevandsbekendtgørelsen skal ansøge om separat tilladelse herfor. Der foreligger en udledningstilladelse fra Haderslev Kommune fra 25. marts 2009.

Der er stillet vilkår om regnvand fra befæstede pladser, og om afløb fra udleveringsramper og mellemgang for at sikre jord, grundvand og overfladevand. Vilkårene stod også i den gamle godkendelse.

Beskyttelsen af jord, grundvand og overfladevand dækkes i øvrigt af reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, beholderkontrolbekendtgørelsen o.a. Herunder skal det kunne dokumenteres ved tilsyn, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet for flydende husdyrgødning.

Olie

Opstilling og afmelding af olietanke reguleres i henhold til olietanksbekendtgørelsen (nr. 1611/2015).

Haderslev Kommune vurderer, at der skal stilles vilkår til opbevaring for at undgå forurening af jord og grundvand ved uheld. Der stilles vilkår om absorptionsmateriale ved spild og om, at beholderne skal sikres mod påkørsel. Med disse forholdsregler mindskes risikoen for en punktforurening som følge af uheld under håndtering af olie.

5.2.7 Lugt

Haderslev Kommunes vurdering

I ansøgningssystemet er beregnet en teoretisk geneafstand for de 3 genekriterier (beboelsestyper): byzone/sommerhusområde, samlet bebyggelse i landzone og enkelt beboelse i landzone. Naboejendomme med landbrugspligt eller ejat af ansøger er ikke omfattet af genekriterierne for lugt.

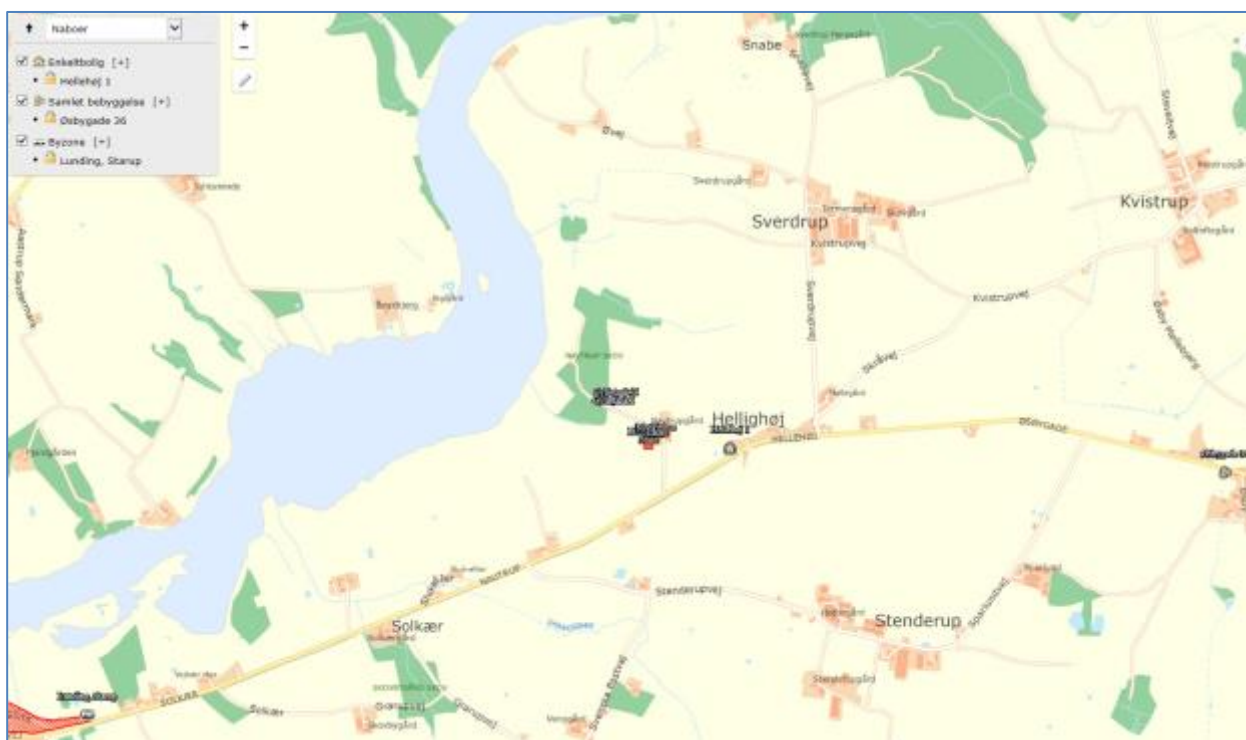
Geneafstanden er den minimumsafstand, der skal være fra et anlæg til en beboelse, for at genekriteriet ikke overskrides.

I figur 2 ses it-ansøgningssystemets beregnede geneafstande, samt den faktiske vægtede gennemsnitsafstand for produktionen til de 3 geneområder.

Figur 2: Beregnede og faktiske geneafstande til beboelser

Områdetype	Mindste geneafstand	Faktisk vægtet afstand
Enkelt-bolig uden landbrugspligt Hellehøj 1	267 meter	348 meter
Samlet bebyggelse Øsbygade 36	562 meter	2443 meter
Byzone Lunding	739 meter	2638 meter

Ejendommens placering i forhold til nærmeste enkeltliggende nabo uden landbrugspligt, til samlet bebyggelse og til byzone, fremgår af nedenstående udklip fra it-systemet:

Kumulation med andre husdyrbrug er uden betydning i denne sag, da en evt. forøgelse af luftgeneafstanden med 20 % ikke ændrer på konklusionen:

Det fremgår af beregningerne, at ansøgningen overholder alle geneafstande til de forskellige beboelsestyper. Der ligger ingen naboer indenfor den beregnede luftgenegrænse til nabobeboelser, samlet bebyggelse og byzone, og kommunen vurderer, at anlægget ved normal drift ikke vil være til væsentlig gene for de omkringboende, hvorfor der ikke stilles vilkår om lugtreducerende tiltag.

For alle husdyrbrug gælder, at lugtemissionen kan begrænses ved at opretholde en god staldhygiejne, og at produktionsforhold og arbejdsgange skal tilrettelægges således, at dannelse af lugtende stoffer minimeres. På baggrund heraf stiller Haderslev Kommune vilkår vedrørende rengøring af staldanlæg med henblik på at sikre, at lugtgener begrænses mest muligt.

Hvis der opstår lugtgener, som kommunen vurderer, er væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, stilles der vilkår om, at virksomheden for egen regning skal udarbejde og gennemføre et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.

5.2.8 Støjkilder og rystelser

Ansøgers beskrivelse

Der kan forekomme støjkilder fra:

- Foderanlæg og kompressor
- Transport til og fra ejendommen

Driftsperiode for støjkilder:

Det tilstræbes, at støjende aktiviteter afholdes i tidsrummet 6-18.

Foderanlægget er i drift fra 05-20 dagligt, med differentierede fodertidspunkter. Der anvendes tørfoeder. Alle aktiviteter foregår dog inden døre i foderladen. Foderanlægget er placeret inden døre, for at mindske støjen.

Blandeanlægget er ligeledes i drift i perioden 05-20.

For så vidt angår støj fra landbrugsmaskiner vil der dagligt forekomme kørsel, samt jævnlig transporter med lastbil.

Forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger:

Støj søges generelt dæmpet ved valg af støjsvag teknologi og afskærmning. Endvidere søges al unødigt tomgangskørsel undgået.

Der er ikke anlæg eller aktiviteter der kan give anledning til rystelser.

Haderslev Kommunes vurdering

På baggrund af ejendommens lokalisering vurderes det, at støjen fra anlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give anledning til væsentlige støjgener for de omkringliggende nabobeboelser. Kommunen vurderer at støjen ikke vil overstige de af miljøstyrelsen vejledende maksimums grænser på 55 dB dag / 45 dB aften / 40 dB nat ved nabobeboelse.

De vejledende støjgrænser stilles som vilkår. Det bemærkes, at brugen af landbrugsredskaber i marken er undtaget fra støjgrænserne.

Med baggrund i husdyrbrugets lokalisering og de almindelige driftsrutiner vurderes det, at det ikke er relevant at stille skærpede støjkrav til pumpning og omrøring af gylle m.v.

Der er ingen udendørs kompressorer eller andre forhold på ejendommen, der kan give anledning til rystelser ved naboer. Haderslev Kommune vurderer derfor, at rystelser ikke vil give anledning til væsentlige gener, og der stilles ikke vilkår til rystelser.

5.2.9 Støv

Ansøgers beskrivelse

Der kan forekomme støv fra kørsel på de omkringliggende arealer og veje ved staldanlæggene, endvidere vil der være en mindre støvgene ved indlæsning af færdigfoder.

Forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger:

Der vil i det daglige være fokus på at minimere støvgener udenfor husdyrbruget, og i forbindelse med færdsel på ikke befæstede veje være særligt fokus omkring ejendommen beliggende nær ved vejene.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer på baggrund af ovenstående redegørelse, at støvgener fra husdyrbruget ikke vil give væsentlige gener. Der stilles vilkår om, at der ikke må opstå væsentlige støvgener for de omkringboende.

Der henvises til god landmandspraksis. Det vil sige, at al transport til og fra bedriften foregår ved hensynsfuld kørsel og at aktiviteter, herunder levering og udkørsel, planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

En væsentlig kilde til eventuelle støvgener kan være indlæsning af foder, og der stilles vilkår i den anledning.

5.2.10 Fluer og skadedyr

Ansøgers beskrivelse

Generel bekæmpelse af skadedyr:

Bekæmpelse af skadedyr foretages efter Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi fastsatte retningslinjer.

Fluegener:

Kemisk fluebekæmpelse foretages efter Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi. Herudover anvendes der rovfluer.

Rottebekæmpelse:

Bekæmpelse af rotter foretages efter Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi retningslinjer. Desuden følges de forbyggende foranstaltninger, som er fastlagt i Bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter mv. Der er lavet aftale med Anticimex..

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at ansøger søger at minimere gener fra fluer og skadedyr, hvilket fastholdes gennem vilkår om ryddelighed og vilkår om, at overholde retningslinjer fra Skadedyrlaboratoriet, Århus Universitet, Institut for Agroøkologi; <http://www.dpil.dk>

Konstateres der rotter på ejendommen, skal det straks meddelelse til kommunen, så bekæmpelse kan iværksættes.

Kommunen vurderer på baggrund af det oplyste samt med overholdelse af ovenstående vilkår, at ejendommens tiltag til forebyggelse og bekæmpelse af fluer og skadedyr vil være tilfredsstillende.

5.2.11 Transport, til- og frakørsler

Ansøgers beskrivelse

Transporter	Ansøgt drift		
	Antal/ År	Kapacitet pr. transport	Transport- middel
Transport af foder	18		traktor
Korn	150		Traktor
Levering af dyr	26		Lastbil
Afhentning af dyr	35		Lastbil
Afhentning af døde dyr	52		Lastbil
Gylle	200		traktor
Affald	12		Lastbil
Transporter i alt	493		

Haderslev Kommunes vurdering

Antallet af transporter til og fra anlægget vil være uændret. Der er 1 indkørsel til ejendommen fra Nautrup, en privat vej.

Der ændres ikke på ejendommens til- og frakørselsforhold. Der er forholdsvis langt til naboer, og der stilles ingen særlige vilkår i forhold til transport.

Ved vurdering af om der forekommer gener fra husdyrbrug, er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzone må derfor som udgangspunkt acceptere visse ulemper, der kan være forbundet med at være nabo til et landbrug.

Godkendelsessystemet giver som hovedregel kun mulighed for at stille vilkår om anvendelse af bestemte ind- og udkørsler fra selve ejendommen. Det vurderes ikke at være relevant at stille et sådant vilkår.

Kommunen vurderer på baggrund af husdyrbrugets lokalisering, at transporter ikke vil være til væsentlig gene for beboerne i området.

5.2.12 Lys

Ansøgers beskrivelse

Belysning af anlæg: Der vil være et vist lysudfald fra bygningernes vinduer, samt fra udendørsbelysning ved udleveringsrampe og ved foderindlevering.

Lysset i staldene er tændt i forbindelse med fodring af grisene og ophold i staldene.

Forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger:

Lysset vil udelukkende være tændt på det niveau som enten er foreskrevet af anden lovgivning eller i det omfang det er nødvendigt i forbindelse med ophold i staldene.

Udendørsbelysning vil være tilkoblet bevægelsessensorer eller automatisk slukning.

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, da der udelukkende er belysning ved særlige og kortvarige aktiviteter, at lysforhold på ejendommen ikke vil få en væsentlig indvirkning på landskabet eller være til væsentlig gene for omkringboende i de mørke timer.

Der stilles vilkår om, at der ikke må være væsentlige lysgener.

5.2.13 Affald, kemikalier og pesticider

Ansøgers beskrivelse

Kemikalier og pesticider:

På ejendommen forekommer ingen opbevaring af klinisk / medicinsk affald (sprøjter medicinrester m.v.), idet dette medtages/bortskaffes af dyrlæge eller gennem den kommunale modtagestation.

Eventuel opbevaring af brugte sprøjter vil ske i kanyleboks og bortskaffes i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ eller via dyrlæge.

Pesticider opbevares i aflås rum/container med fast gulv/bund og uden afløb.

Fast affald :

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder pr. år	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie				Ingen	13.02.08	06.01
Olietromle				Ingen	15.01.04	56.20
Blyakkumulatorer				Ingen	16.06.01	05.99
Spraydåser			Kommunal modtagestation	25	16.05.04	23.00
Kanyler i særlig beholder	Stald		Kommunal modtagestation	varierende	18.02.02	05.13
Tørbatterier – NiCd			Kommunal modtagestation	1	20.01.33	77.00
Tørbatterier – Kviksølv			Kommunal modtagestation	1	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)	Container	Flemming Poulsen			15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	Container	Flemming Poulsen			15.01.02	52.00
Bigbags af PE-plast	Container	Flemming Poulsen			15.01.02	52.00
Lysstofrør og elsparepærer			Kommunal modtagestation	25	20.01.21	79.00
Jern og metal	Intet fast		Produkthandler	varierer	02.01.10	56.20
Diverse brændbart inkl. tomme medi-	Container	Flemming Poulsen			Afhængig af indhold	19.00

cinglas					/ 15.01.07	
Glas	Intet fast		Kommunal mod- tagestation		20.01.02	51.00

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at opbevaring og bortskaffelse af affald sker i overensstemmelse med Haderslev Kommunes affaldsregulativ. Det stilles ikke vilkår til at sikre dette, da husdyrbruget som virksomhed i Haderslev Kommune er forpligtet til at overholde de gældende retningslinjer i affaldsregulativet. Regulativet for erhvervsaffald kan findes på kommunens hjemmeside.

Der gøres desuden opmærksom på, at reglerne om opbevaring af olie, kemikalier og affald herfra står i Haderslev Kommunes Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier.

Vi henviser i denne forbindelse også til at transportører af jern og metal, samt plastbeholdere med medicinglas, kanyler, skalpeller mv. skal være godkendt hertil. Se nærmere på Energistyrelsens hjemmeside <https://affaldsregister.ens.dk/Default.aspx>

Opbevaring og håndtering af miljøfarlige stoffer vurderes ikke at være til risiko for miljøet.

Opbevaring af døde dyr er reguleret efter Fødevarestyrelsens bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr (nr. 558/2011).

Af hygiejniske årsager stilles der vilkår om opbevaringsstedet for døde dyr.

5.2.14 Ophør

I henhold til godkendelsesbekendtgørelsen er der ikke krav om vilkår i forbindelse med ophør af en § 16 a godkendt bedrift, når bedriften ikke er et IE-brug.

Der er i landzonetilladelsen af 2. marts 2006 stillet vilkår i overensstemmelse med Planlovens § 36 stk. 2 der angiver at en tilladelse skal være betinget af, at gyllebeholderen skal fjernes, når den ikke længere er nødvendig for driften. Disse vilkår er videreført i denne godkendelse.

5.3 Egenkontrol

Ansøgers beskrivelse

Egenkontrol:

- Gødningsbeholderne følger reglerne for kontrol min. hvert 10 år.
- En gang årligt udarbejdes ”Gødnings- og husdyrindberetning”
- Overvågning af vand og strømforbrug
- Logbog for flydelag

Haderslev Kommunes vurdering

I miljøgodkendelsen er opsat et vilkår for egenkontrol. Vilkåret drejer sig om at dokumentere, at produktionen holdes indenfor de godkendte rammer. Dokumentationen skal vise hvordan og hvorvidt de pågældende vilkår i miljøgodkendelsen efterleves, i forbindelse med tilsyn.

Vilkårene i denne godkendelse vil løbende blive gennemgået af tilsynsmyndigheden (kommunen) sammen med driftsherren ved miljøtilsyn. Sker der uregelmæssigheder, der har en betydende indvirkning på omgivelserne, skal tilsynsmyndighederne kontaktes.

5.4 Anvendelse af BAT – Bedste tilgængelige teknologi.

Ammoniakemissionen fra husdyrbruget er højere end 750 kg NH₃-N/år.

I forbindelse med miljøgodkendelser af husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg N/år, skal ammoniakemissionen reduceres til et niveau svarende til BAT, dvs. ”bedste tilgængelige teknik”. Med begrebet ”bedste tilgængelige teknik” menes den teknik, som mest effektivt giver et højt beskyttelsesniveau for miljøet i forhold til ammoniakemission.

Ved fastlæggelse af BAT-niveauet for ammoniak anvendes husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 til at fastlægge emissionsgrænseværdien for husdyrbrugets samlede anlæg.

Grundlaget for reduktionen i næringsstofforureningen er i lovgivningen baseret på, at der kan anvendes differentierede virkemidler. Det er således op til det enkelte husdyrbrug at beslutte, hvilke virkemidler der tages i anvendelse for at opfylde BAT-emissionsgrænseværdien.

I forbindelse med behandling af ansøgningen om miljøgodkendelse er der foretaget en vurdering af, om de beregnede emissionsgrænseværdier, der fastsættes som BAT-krav, overholdes. Desuden vurderes anvendte virkemidler til begrænsning af ammoniakemissionen.

Da husdyrbruget ikke er et IE-brug, er der ikke andre krav til anvendelse af BAT.

5.4.1 BAT-krav - Emissionsgrænseværdi for ammoniak

Husdyrbrugets tab af ammoniak til omgivelserne beregnes som summen af emissionen fra stalde og opbevaringsanlæg. Beregningen af emissionen baseres på oplysninger om husdyrholdets dyretyper, staldanlæg, opbevaringsanlæg for husdyrgødning og valgte teknologier.

Ansøgningen har beregnet et samlet BAT-krav ud fra husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens fastsatte emissionsfaktorer.

Beregningen af BAT-kravet for det ansøgte husdyrhold er på 4.267 kg NH₃-N/år.

Ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt er 4.267 kg NH₃ – N/år.

Det beregnede BAT-krav for ammoniakemission er således overholdt.

Det anvendte virkemiddel er:

- Staldsystemet i slagtesvinestalden er drænet gulv med spalter (33% / 67%).
- Staldsystemet i smågrise stalden er toklimastald, delvis spaltegulv.

Der er stillet vilkår til dette virkemiddel i overensstemmelse med ansøgningen og med den tidligere miljøgodkendelse.

5.5 Miljøkonsekvensrapport

Ansøgers miljøkonsekvensrapport kan ses i Bilag 3.

Haderslev Kommune vurderer, at oplysningerne i miljøkonsekvensrapporten er fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet.

5.6 Samlet vurdering

Haderslev Kommune vurderer, at der kan meddeles miljøgodkendelse til det ansøgte, da:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Driften af det ansøgte husdyrbrug ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet.

Bilag 1: Grundlag for vilkår og lovgivning

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af landbrugsejendommen og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen skal være kendte og skal følges af husdyrbruget.

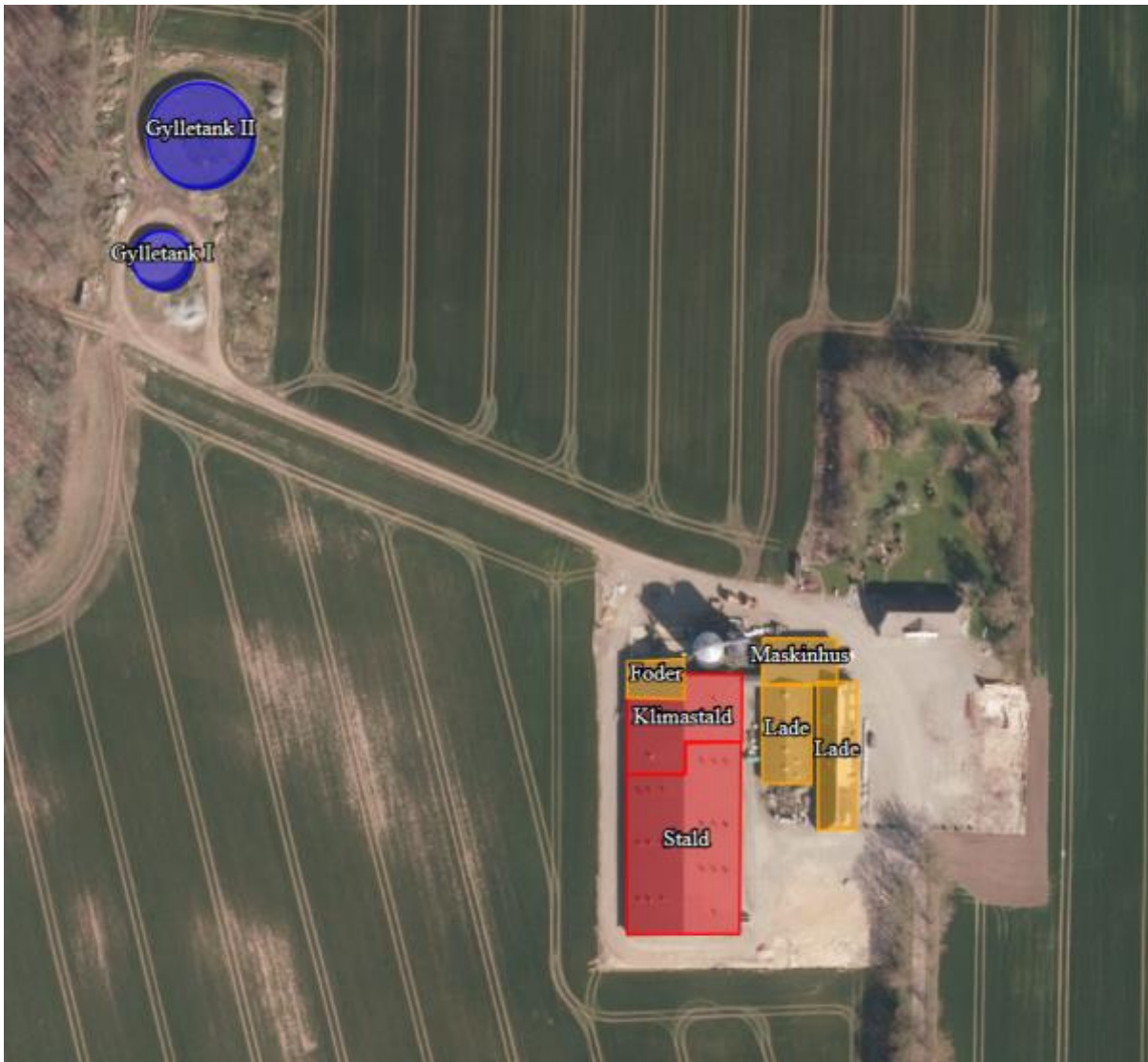
Godkendelsens vilkår er meddelt med baggrund i kommunens vurderinger, som følger af Miljøstyrelsens love, bekendtgørelser, vejledninger og orienteringer:

- Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning mv. [LBK nr. 1020 af 06/07/2018](#) (Husdyrgodkendelsesloven).
- Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug nr. 916 af 23/06/2017 for ansøgninger indgivet før 1.1.2018
- Vejledning nr. 5/1984 Ekstern støj fra virksomheder
- Vejledning nr. 6/1984 Måling af ekstern støj fra virksomheder

Udover vilkårene i denne miljøgodkendelse er husdyrbruget underlagt de til enhver tid gældende bestemmelser i gældende love og bekendtgørelser. Nedenstående liste giver et overblik over gældende lovgivning på afgørelsestidspunktet, samt relevante regulativer og planer, som husdyrbruget endvidere er underlagt. Populærtitler som anvendes i miljøgodkendelsen er angivet i parentes.

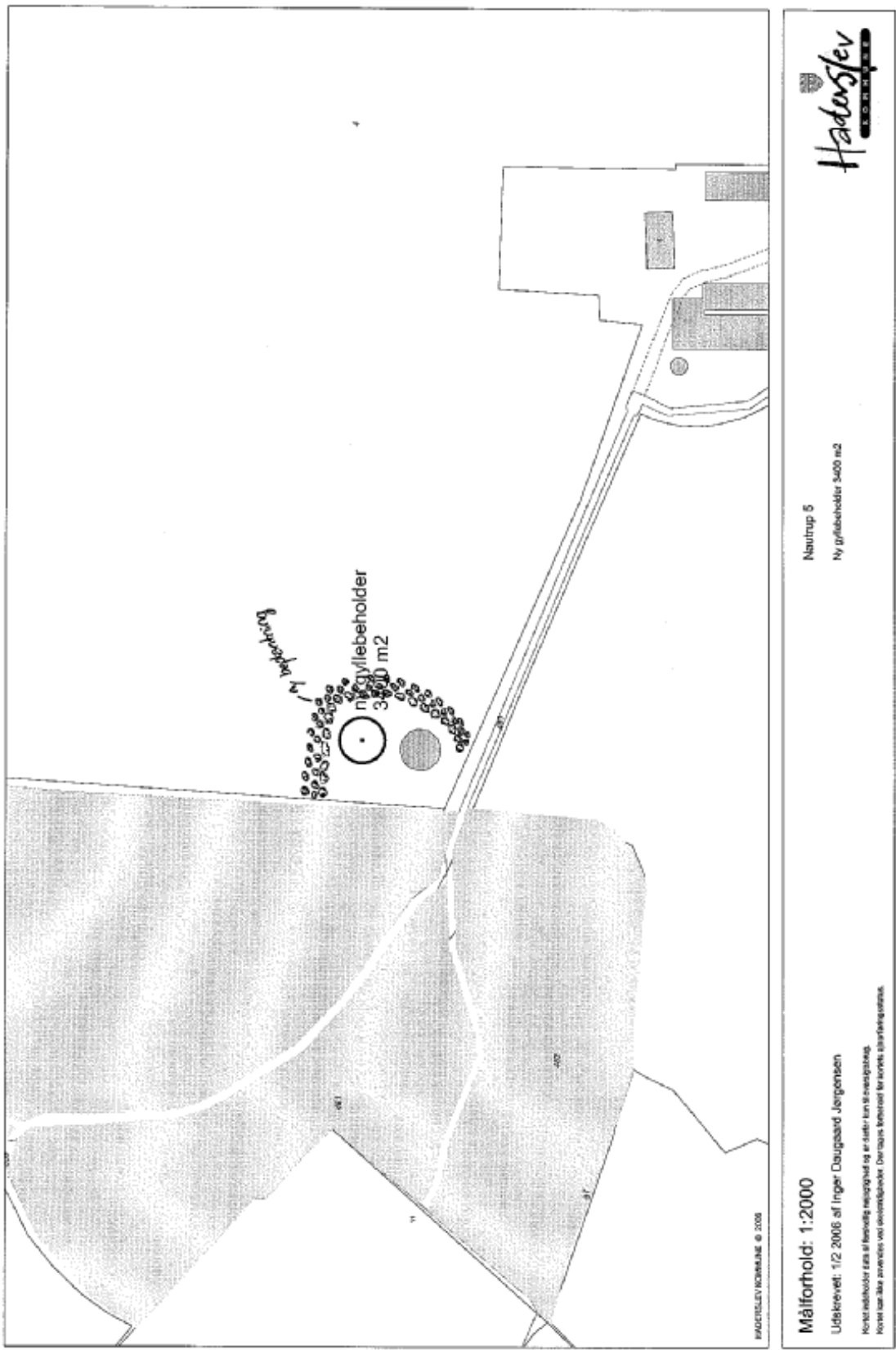
- Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse - [LBK nr. 966 af 23/06/2017](#) (Miljøbeskyttelsesloven)
- Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse - [LBK nr. 934 af 27/06/2017](#) (Naturbeskyttelsesloven)
- Bekendtgørelse af lov om vandløb - [LBK nr. 127 af 26/01/2017](#) (Vandløbsloven)
- Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. - [BEK nr 1011 af 22/06/2018](#) (Husdyrgødningsbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om affald - [BEK nr 1309 af 18/12/2012](#) (Affaldsbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om kontrol af beholdere for flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand - [BEK nr. 1322 af 14/12/2012](#)
- Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines - [BEK nr. 1611 af 10/12/2015](#) (Olietanksbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter - [BEK nr. 926 af 27/06/2016](#)
- Bekendtgørelse af museumsloven - [LBK nr 358 af 08/04/2014](#) (Museumsloven)
- Regulativ for erhvervsaffald, Haderslev Kommune af 04/09/2015. Regulativ og yderligere oplysninger kan findes på www.haderslev.dk -> Erhverv -> Erhvervsaffald ([Regulativ for erhvervsaffald](#))
- Kommuneplan 2013, Haderslev Kommune. Kommuneplanen kan findes på <http://kommuneplan2017.haderslev.dk/>

Bilag 2a: Situationsplan

Bilag 2b: Beplantningsplan fra landzonetilladelsen af 2. marts 2006

Bilag 3: Miljøkonsekvensrapport

D.1-a Udformning, dimensioner mm.

Ejendommen består af følgende produktionsbygninger:

Materialevalg

Bygning	Stald afsnit nr	Grundplan (m ²)	Bygningshøjde (m)	Taghældning (grader)	Ventilation	Anvendelse
Stald	Alle	2280	7	20	Kombidiffus undertryk	Smågrise og slagtesvin
Gylletank I		210	3			
Gylletank II		707	3			

Materialevalg

Bygning	Stald afsnit nr	Bygningsmaterialer/farver
Stald		Elementer m. hvid granit, gråt tag
Øvrige bygninger		Pudsede, gråt tag
Gylletanke		Betonelementer

D.1-b Forventede indvirkning på miljøet

Projektets forventede væsentlige indvirkninger på miljøet vurderes at være:

- påvirkning af vandmiljø
- påvirkning af omkringliggende natur
- påvirkning af naboer

Vandmiljø

Projektet kan potentielt påvirke vandmiljøet, både grundvandsressourcen og ferske vande samt havmiljøet. Det er dog vurderet at de generelle virkemidler som virksomheden skal leve op til jf. anden lovgivning, modvirker de potentielle væsentlige påvirkninger af vandmiljøet. Herunder gælder erhvervets generelle krav til opsamling af overskudskvælstof gennem efterafgrøder, skærpede krav til fosforoverskud fra bedrifterne.

Kumulation

Produktionen af fødevarer vil altid medføre en påvirkning af miljøet, men I Danmark er skrappe kvote krav til anvendelsen af kvælstof til planteavl, således at ikke alle planter tildeles den gødning de har brug for. Dette krav, sammen med ovenstående efterafgrøder mm. betyder at der i kumulation med andre ejendommen må forventes en minimal påvirkning af miljøet.

Natur

Påvirkning af den omkringliggende natur gennem deposition af ammoniak kan i visse tilfælde medføre en væsentlig påvirkning af naturen. Der er dog opstillet en række krav og kriterier for hvornår en påvirkning er væsentlig, og bedriften overholder disse krav til alle naturkategorier i området. Det er derfor vurderet at produktionen ikke medfører en væsentlig påvirkning på naturen i området.

Kumulation

Bedriften påvirkning af særlig sårbar natur er vurderet i forhold til kumulation med øvrige bedrifter i nærområdet. I relation til særlig sårbar natur er der skærpede krav til bedriften tilladte påvirkning af et særligt sårbart område, såfremt der ligger andre bedrifter i nærheden af den sårbare natur.

Bedriften lever ligeledes op til disse skærpede krav, og det er derfor vurderet at bedriften i kumulation med andre bedrifter ikke påvirker området væsentligt.

Naboer/lugt

Alle husdyrproduktioner medfører en emission af lugt. Denne lugtemission spredes omkring bedriften afhængig af vind, højde på afkast, hastighed på luften i ventilator og temperatur. Denne spredning omkring ejendommen vurderes i husdyrgodkendelse.dk, hvor i forvejen fastsatte afskæringskriterier i forhold til enkeltliggende naboer, samlet bebyggelse og byzone/sommerhusområde skal overholdes. Bedriften overholder disse afskæringskriterier og derfor vurderes bedriften ikke at påvirke miljøet væsentligt med hensyn til lugt.

Kumulation

I forhold til naboer gælder ligeledes et kumulationsprincip, hvor kravene skærpes såfremt der ligger andre produktioner med en ammoniakemission over 750 kg indenfor en afstand af 100 meter fra enkeltliggende naboer eller 300 meter fra samlet bebyggelse eller byzone.

Der ligger ikke øvrige produktioner indenfor disse afstande og derfor er kumulationen med andre husdyrbrug ikke vurderet.

D.1-c Særkender

Der er tale om en produktion af slagtesvin og smågrise. I forbindelse med godkendelsen af produktionen har man forholdt sig til de mulige væsentlige indvirkninger på miljøet.

Ejendommen forventer ingen væsentligt skadende virkninger på miljøet som følge af produktionen på ejendommen. På ejendommen følger og overholder man generelt dansk lovgivning, men i særdeleshed vurderes at lovgivningen om anvendelsen af gødning herunder husdyrgødningsbekendtgørelsen og husdyrloven i alt sin væsentlighed sikrer miljøet mod utilsigtede virkninger af husdyrproduktionen. De beskrevne krav til dansk landbrug indenfor kvælstofkvoter, fosforregnskab, vurdering af mulige skader på sårbar natur, vurdering af påvirkning af naboer mm. vurderes at forebygge og begrænse den mulige skade som landbrugsproduktionen kan have på miljøet.

D.1-d Væsentlige alternativer

Ejendommen har i forbindelse med godkendelsen vurderet på alternativer indenfor ammoniakreduktion og lugtreduktion. Produktionen lever op til Miljøstyrelsens fastsatte afskæringskriterier for lugt og ammoniak, herunder det vejledende BAT niveau for ammoniak. Det er derfor vurderet at investering i yderligere emissionsreducerende teknologi som luftrensning eller forsuring ikke vil være et proportionalt tiltag, og disse er derfor udeladt.

D.2 Ikke- teknisk resumé

Lugt

Der er 347 meter til nærmeste enkeltliggende nabo, samt 2442 meter til nærmeste samlede bebyggelse og 2638 meter til nærmeste byzone, afstandene er beregnet som vægtede gennemsnitsafstande. Den korrigerede geneafstand som beregnes i husdyrgodkendelse.dk til nærmeste nabo er beregnet til 267 meter og til samlet bebyggelse og byzone er den henholdsvis 562 og 739 meter.

Herved vil produktionen ikke medføre væsentlige lugtgener for naboerne.

Vandmiljøet

Det er vurderet at de generelle krav til vandmiljø og grundvand i alt sin væsentlighed beskytter og forebygger en påvirkning af vandressourcerne

Ammoniak

Produktionen medfører en udledning på 4267 kg N/år, hvilket er samme emission som eksisterende produktion. Den deraf følgende deposition på omkringliggende natur overholder afskæringskriterierne i bekendtgørelsen og vil dermed ikke medføre en væsentlig påvirkning af områdets natur.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af gylle, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som tilfredsstillende.

Væsentlige alternativer

Der er ikke vurderet på alternative placeringer idet godkendelsen udelukkende omfatter eksisterende bygninger.

D.3 Kompetente ekspert

Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet af cand.scient Jakob Altenborg fra Miljø & Natur Landbrugsrådgivning.

Bilag 4: Lugtkonsekvenszonen

Miljøportalens arealinfo. © Geodatastyrelsen | © SDFE | © COWI

Bilag 5: Landskabsvurdering

LANDSKABSVURDERING Nautrup 5

Luftfoto – ejendommen.

Planforhold: Kommuneplan 2017 – udpegninger og retningslinjer

1) Retningslinje 3.5.1 Bevaringsværdige landskaber

- De bevaringsværdige landskaber skal som hovedregel friholdes for byggeri og anlæg. Hvor byggeri tillades, må det ikke forringe de visuelle, kulturhistoriske, geologiske eller oplevelsesmæssige værdier. Hvor byggeri eller anlæg tillades, skal byggeriet besidde en høj arkitektonisk kvalitet, og samspillet med landskabet prioriteres højt.
- For bevaringsværdige landskaber skal der ved etablering af større byggeri og større anlæg uden for de udpegede områder tages hensyn til, at dette ikke forringer de visuelle og oplevelsesmæssige værdier i de udpegede områder.

2) Retningslinje 3.5.2 Større uforstyrrede landskaber

- De større uforstyrrede landskaber skal som udgangspunkt friholdes for større byggeri og større tekniske anlæg, så områdernes karakter af uforstyrrethed ikke påvirkes.

Vurdering:

Ejendommen er beliggende indenfor Landskabskarakterområde 2 Næsset. Områdets bærende karaktertræk er højt beliggende, åbne landbrugsflader med mange levende hegn, småkove og enkeltstående træer, snoede veje og små landsbyer. Bebyggelsen er præget af ældre bygninger i god kvalitet. Gårdene er generelt store og ofte samlet i mindre landsbyer og bebyggelser. Området er sårbart over-

Haderslev

for tekniske anlæg og større bebyggelse, herunder landbrugsbygninger, samt overfor ændringer i landbrugsstrukturen.

Idet der ikke er tale om nybyggeri eller større bygningsmæssige ændringer, vurderes det ansøgte ikke at have visuel påvirkning på omgivelserne.

Bilag 6: Naturvurdering

Ansøgers tekst

7.1 Samlet resultat af ammoniakberegninger

Samlet emission: 4267,5 (kg NH₃-N/år)

Meremission (8 års-drift) 273,0 (kg NH₃-N/år)

Meremission (nudrift) 273,0 (kg NH₃-N/år)

Produktionen medfører en udledning på 4.267 kg N/år, hvilket er en mindre stigning i forhold til den eksisterende produktion. Den deraf følgende deposition på omkringliggende natur overholder afskæringskriterierne i bekendtgørelsen og vil dermed ikke medføre en væsentlig påvirkning af områdets natur.

Haderslev Kommunes vurdering

Beskyttede naturtyper efter Husdyrbrugloven

Husdyrbrugloven⁴ og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen⁵ definerer en række kvælstoffølsomme naturtyper:

- Kategori 1 natur (§ 7, stk. 1, nr. 1) omfatter en række bestemte ammoniakfølsomme naturtyper (opremset i bekendtgørelsens bilag 3 D) beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder, samt heder og overdrev i øvrigt, som er beliggende inden for et Natura 2000-område.
- Kategori 2 natur (§ 7, stk. 1, nr. 2) omfatter bestemte ammoniakfølsomme naturtyper (højmoser, lobeliesøer, samt heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha) beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder.
- Kategori 3 natur omfatter ammoniakfølsomme naturtyper (heder, moser, overdrev og skove) beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder.

Table 1: Ammoniakdeposition til kategoriseret natur i nærheden af anlægget

Natur-område	Afstand til anlæg	Merdeposition (kg N/ha/år)	Totaldeposition (kg N/ha/år)	Baggrundsbelastning (kg N/ha/år)	Tålegrænse (kg N/ha/år)
<i>Kategori 1</i>					
Elle- og askeskov	4 km SØ	0	0	13,7	10-20
<i>Kategori 2</i>					
Overdrev	3 km S	0	0	15,6	10-20
<i>Kategori 3</i>					
Pot. N-følsom skov	170 m NV	0,3	8,9	14,5	10-20

⁴ Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. – LBK nr 1020 af 06/07/2018

⁵ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug – BEK nr 916 af 23/06/2017

Anlæggets beliggenhed i forhold til kategoriseret natur er vist på bilag 6a og 6b.

Kategori 1 natur

Totaldepositionen må maks være 0,2-0,7 kg N/ha/år jf. § 25 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Den nærmeste naturtype omfattet af Husdyrbruglovens kategori 1 er en aske- og ellemose nord for Bankel Nor, som findes ca. 4 km sydøst for det ansøgte projekt. Skovnaturtypen modtager ingen ammoniakdeposition fra det ansøgte projekt. Det vurderes på den baggrund, at den ikke vil blive påvirket væsentligt af projektet.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Kategori 2 natur

Totaldepositionen må maks være 1 kg N/ha/år jf. § 26 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Den nærmeste naturtype omfattet af Husdyrbruglovens kategori 2 er et overdrev, som findes ca. 2,8 km sydvest for det ansøgte projekt. Overdrevet modtager ingen ammoniakdeposition fra det ansøgte projekt. Det vurderes derfor, at overdrevets naturtilstand ikke vil ændre sig som følge af projektet.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Kategori 3 natur

Der kan stilles krav til merdepositionen efter § 35 *stk* 2-5 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Kravet kan dog ikke være under 1 kg N/ha/år jf. § 28 i samme bekendtgørelse.

Den nærmeste naturtype omfattet af Husdyrbruglovens kategori 3 er en potentiel ammoniakfølsom skov som findes ca. 170 m vest for anlægget. Skoven modtager 8,9 kg N fra anlægget, men modtager som følge af projektet kun 0,3 kg N i merdeposition, også i forhold til 8 års drift. Se tabel 1 og ansøgers tekst. Da skoven modtager en merdeposition på mindre end 1 kg N/ha/år er husdyrbruglovens krav overholdt, og skoven er ikke yderligere vurderet mht. ammoniakfølsomhed. Der findes yderligere kategori 3 natur indenfor 1000 m fra anlægget i form af et overdrev ca. 600 m mod nord. Overdrevet modtager 0,0 kg N/ha/år i merdeposition. Det vurderes på den baggrund, at områdernes tilstand ikke vil ændre sig som følge af det ansøgte projekt.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelsesloven

Naturbeskyttelseslovens⁶ § 3 omfatter søer større end 100 m², udpegede vandløb, heder, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af arealer, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Denne forpligtelse påhviler til en hver tid ejeren af arealet. I følge Husdyrbruglovens⁷ § 23 skal

⁶ Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse – LBK nr. 934 af 27/06/2017

⁷ Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse mv af husdyrbrug – LBK nr. 1020 af 06/07/2018

kommunen i sin vurdering varetage hensynet til natur, der er beskyttet mod tilstandsændringer.

Tabel 2: Ammoniakdeposition til § 3 natur i nærheden af anlægget

Natur-område	Afstand til anlæg	Merdeposition (kg N/ha/år)	Totaldeposition (kg N/ha/år)	Baggrundsbelastning (kg N/ha/år)	Tålegrænse (kg N/ha/år)
Sø2	270 m Ø	0,2	2,5	14,5	-
Sø	510 m S	0,0	0,2	14,5	-
Eng	560 m V	0,0	0,6	14,5	10-25
Overdrev	600 m N	0,0	0,2	14,5	10-20

Anlæggets beliggenhed i forhold til § 3 natur er vist på bilag 6c.

De nærmest beliggende § 3 beskyttede naturområder, som ikke er kategoriseret natur, er to søer, som findes hhv. ca. 270 m øst for anlægget og 510 m syd for anlægget. Derudover findes der en eng og et overdrev indenfor 1000 m. Se ovenstående tabel 2. Ingen af naturområderne modtager en mer-deposition med ammoniak, som er over påvirkningsgrænsen på 1,0. Det vurderes på den baggrund at naturområdernes tilstand ikke vil ændre sig som følge af det ansøgte projekt på Nautrup 5.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Beskyttede naturtyper og arter efter habitatbekendtgørelsen

Habitatbekendtgørelsen⁸ udpeger en række internationale naturbeskyttelsesområder. De internationale naturbeskyttelsesområder kaldes Ramsarområder, Fuglebeskyttelsesområder og Habitatområder alt efter, om de er beskyttet efter Ramsarkonventionen eller efter EU's fuglebeskyttelses- og habitatdirektiver, og de tre typer områder går under fællesbetegnelsen Natura 2000-områder. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte naturtyper og i Danmark hjemmehørende arter. De udpegede arter omtales normalt som bilag IV-arter, fordi de er opført på habitatdirektivets bilag IV. Ifølge Habitatbekendtgørelsen er kommunen forpligtet til at lave en række vurderinger i forhold til Natura 2000-områderne og bilag IV-arterne, før den kan udstede en miljøgodkendelse efter Husdyrbrugloven:

§ 6, stk. 1: Kommunen skal foretage en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt

§ 10, stk. 1: Der kan ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan

- *beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a) eller*

⁸ Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter – BEK nr. 926 af 27/06/2016

- *ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier*

Tabel 3: Natura 2000-område i nærheden af anlægget

Natura 2000-område	Afstand til anlæg
<i>Natura 2000 område Lillebælt</i>	3,8 km Ø

Natura 2000

Anlæggets beliggenhed i forhold til Natura 2000-områder er vist på bilag 6d.

Nærmeste Natura 2000-område er område nr. 112 Lillebælt, som omfatter habitatområde H96 og fuglebeskyttelsesområde F47. Den nærmeste del af området findes ca. 300 m syd-øst for anlægget. Se tabel 3.

For habitatområder og fuglebeskyttelsesområder er beskyttelsen baseret på en række arter og naturtyper. Listen over disse arter og naturtyper kaldes områdets udpegningsgrundlag.

Bilag IV arter

Anlæggets beliggenhed i forhold til registrerede bilag IV-arter er vist på bilag 6d. De potentielt forekommende bilag IV-arter i Haderslev Kommune er beskrevet i bilag 6e. I det følgende vurderes forekomsten af bilag IV arter, med naturligt udbredelsesområde i nærheden af anlægget.

Padder

Følgende bilag IV-padder har i henhold til faglig rapport nr. 635 naturligt udbredelsesområde i Haderslev Kommune: Spidssnudet frø, løgfrø, løvfrø, strandtudse og stor vandsalamander.

Der er ingen registreringer af bilag IV padder i nærheden af Nautrup 5 og ingen af søerne i området vil som følge af projektet blive påvirket af en merdeposition af ammoniak. Derfor vurderer Haderslev Kommune, at yngle- og rasteområder for bilag IV-padder ikke vil blive beskadiget eller ødelagt af ammoniak fra anlægget.

Andre bilag IV-arter

Udover paddearter kan der også jf. Håndbog om bilag IV arter findes flere arter af flagermus, samt markfirben i området omkring ejendommen. Projektområdet ligger derimod ikke indenfor birkemusens, odderens, snæbelens eller marsvinets udbredelsesområde. Birkemus registrerede udbredelsesområde findes midt i Haderslev Kommune, odder og snæbel findes i nogle af de vestvendte vandløbssystemer og marsvin findes i Lillebælt. Der er ingen konkrete registreringer af bilag IV-arter i nærheden af Nautrup 5.

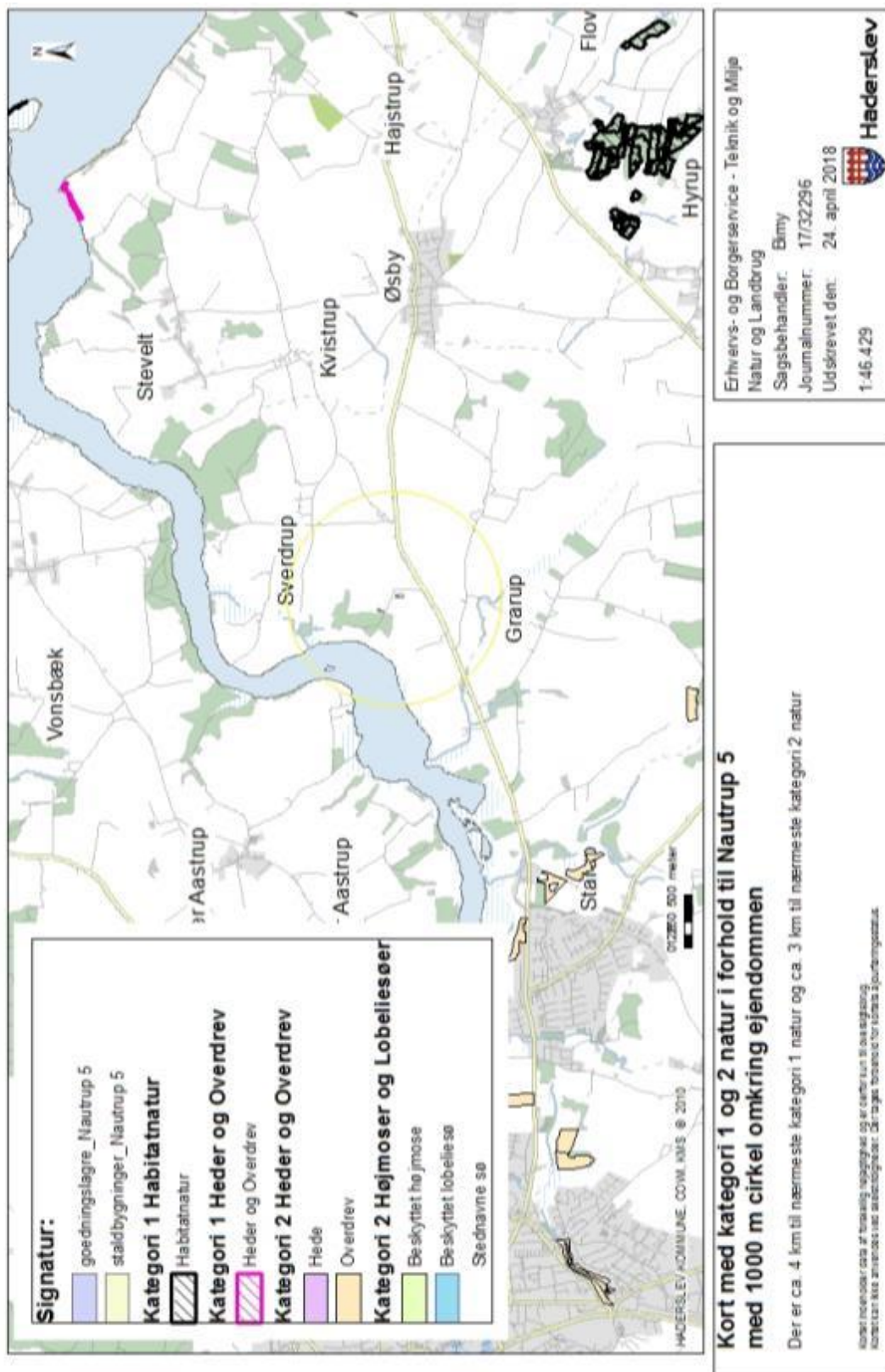
Markfirbenets levevilkår og dermed udbredelsesområde vil kunne påvirkes af projekter, som indebærer opdyrkning af tidligere udyrkede arealer. Ligeledes vil projekter som påvirker sten- og jorddiger samt levende hegn kunne påvirke arternes yngle- og rasteområder. Projekter som berører bygninger, skove, levende hegn og gamle træer kan evt. påvirke raste- og yngleområder for flagermus.

Da projektet ikke indebærer ændring på de opdyrkede eller ikke opdyrkede arealer, ændring af jord- og stendiger, levende hegn, fældning af gamle træer eller nedrivning af ældre

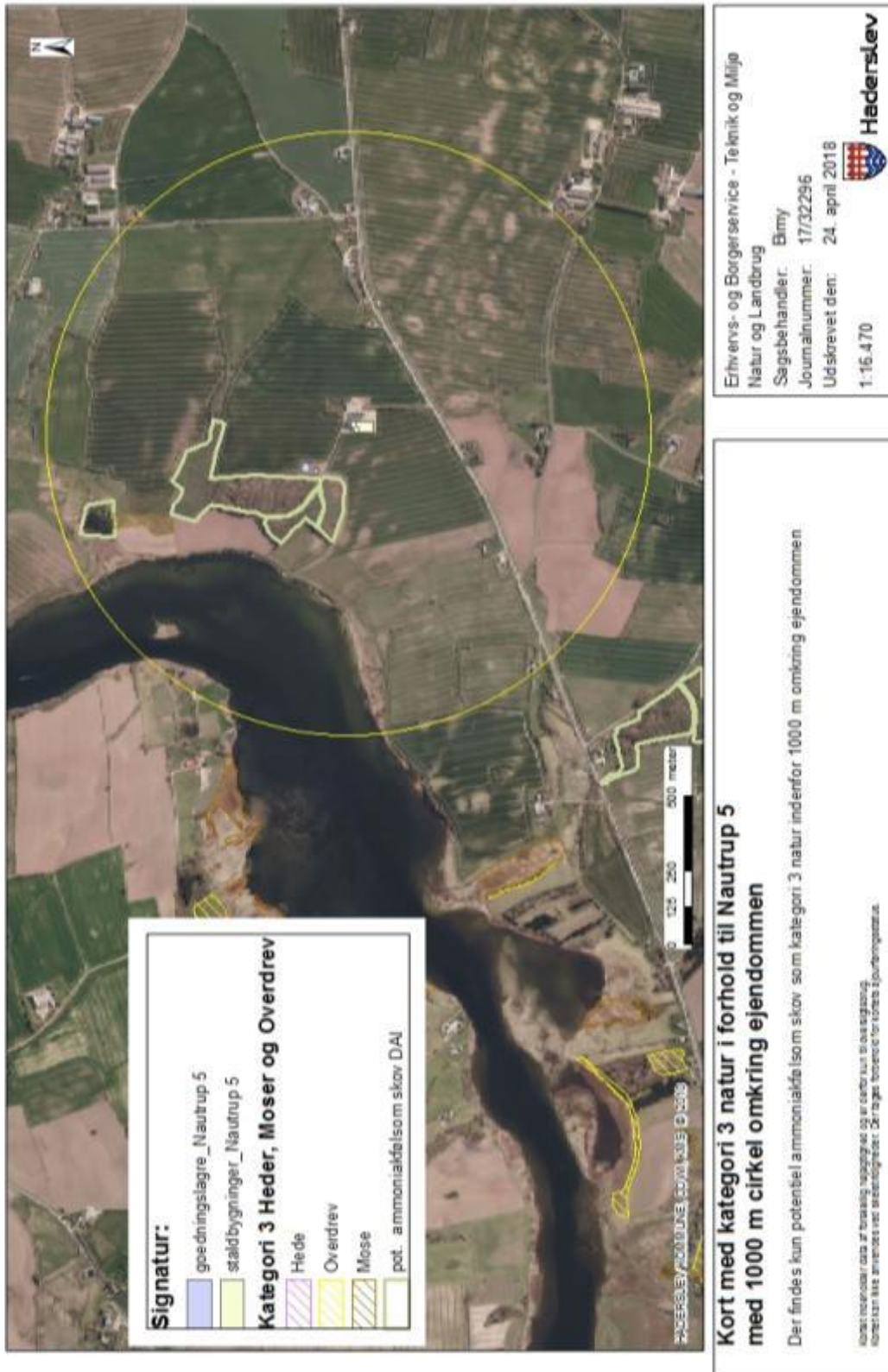
bygninger eller i øvrigt ændrer på forhold, som ville kunne fungere som yngle- eller rasteområde for flagermus eller markfirben. Derfor vurderer Haderslev Kommune, at yngle- og rasteområder for de nævnte potentielt forekommende bilag IV-arter ikke vil blive beskadiget eller ødelagt, som følge af de ansøgte ændringer på ejendommen.

Samlet set vurderes ammoniakdeposition fra anlægget i det ansøgte projekt ikke at udgøre en væsentlig påvirkning af de nærmeste Natura 2000-områders udpegningsgrundlag. Ligeledes vurderes det, at ammoniakdeposition eller øvrige ansøgte ændringer ikke vil skade arter opført på habitatdirektivets bilag IV. Påvirkningen fra anlæggets ammoniakdeposition er dermed i overensstemmelse med habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1 samt § 10, stk. 1, og kræver ikke udarbejdelse af konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsen regler herom.

Bilag 6a – Kort over kategori 1 og 2 natur ved anlæg

Bilag 6b – Kort over kategori 3 natur ved anlæg

Bilag 6c – Kort over § 3 natur ved anlæg

Kort med § 3 natur jf. naturbeskyttelsesloven i forhold til Nautrup 5 med 1000 m cirkel omkring ejendommen

Der findes vandhuller, enge, en mose og strandenge indenfor 1000 m omkring ejendommen

Kortet er udarbejdet af Haderslev Kommune og er derfor kun til orientering. Kortet kan ikke anvendes ved skældsogigheder. Det ligger forbeholdt for kommunens sagsbehandler.

Erhvervs- og BorgerService - Teknik og Miljø
Natur og Landbrug

Sagsbehandler: Birmy

Journ.alnummer: 17/32296

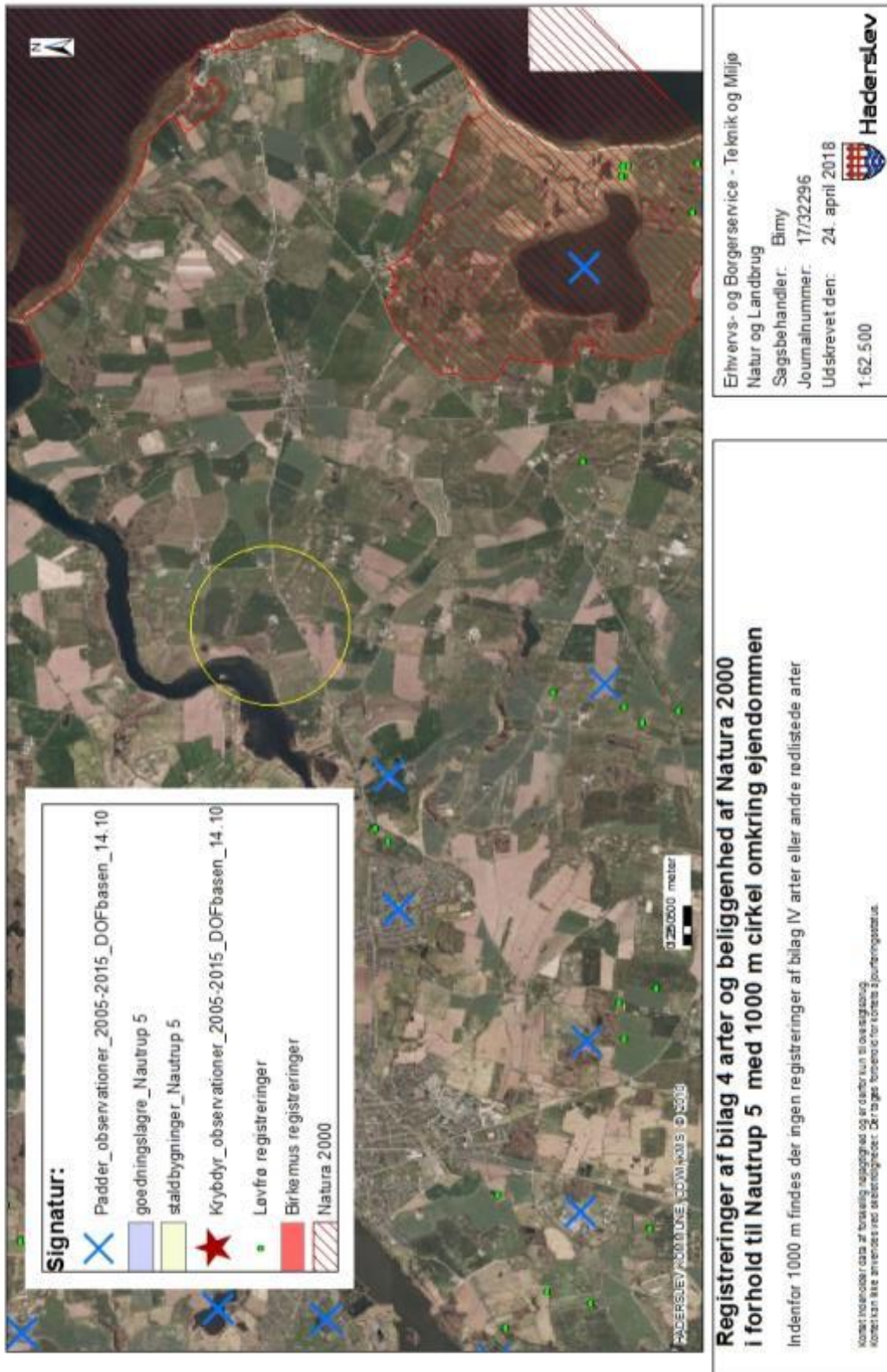
Udskrevet den: 24. april 2018

1:14.769

Haderslev

Bilag 6d - Kort over Natura 2000 og Bilag IV forekomster ved anlæg

Bilag 6e – Potentielle bilag IV arter

Bilag IV-arterne omfatter følgende arter: (i) pattedyr med arter af småflagermus, gnavere, rovdyr og hvaler, (ii) krybdyr med arter af skildpadder og Markfirben, (iii) padder med arter af halepadder og springpadder, (iv) fisk med arten Snæbel, (v) insekter med arter af biller, sommerfugle, og guldsmede, (vi) bløddyr med arten Tykskallet malermusling, samt (vii) planter omfattende arterne Enkelt månerude, Vandranke, Liden Najade, Fruesko, Mygblomst, Gul stenbræk og Krybende Sumpskærm.

Herunder følger en gennemgang af de Bilag IV-arter, som kan have yngle- og rasteområde i Haderslev Kommune, eller som kan påvirkes af projekter heri, samt en overordnet vurdering af hvilke projekter der påvirker disse arter.

Flagermus

Frynseflagermus (*Myotis nattereri*) er fundet i alle landsdele, men arten er ret sjælden. Den yngler i huse og hule træer og er ofte knyttet til løvtræsbevoksninger, hvor den søger føde langs hegn og skovkanter. Rasteområder er kældre, kassematter og kalkgruber.

Vandflagermus (*Myotis daubentoi*) er almindelig og udbredt i næsten hele landet med undtagelse af det vestligste Jylland. Arten er hovedsageligt fundet i det nordlige og østlige Jylland, og omkring Limfjorden. Arten er dog registreret på 5 lokaliteter i Sønderjyllands Amt, og det vides ikke om den findes i området omkring ejendommen. Arten søger føde over søer og søer, og hviler og overvintrer i træer med hulheder, revner eller sprækker, kalkminer og under stenbroer.

Dværgflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*) er almindelig over hele landet med undtagelse af Bornholm, det vestlige Jylland og nogle mindre øer. Arten er fundet på flere lokaliteter i Sønderjylland. Dens yngle- og rasteområder er huse og hule træer i nærheden af løvskov.

Langøret flagermus (*Plecotus auritus*) er relativt almindelig over hele landet med undtagelse af det vestligste Jylland, vestligste Fyn og Lolland, Langeland og nogle mindre øer. Der er dog kun få observationer i Sydjylland, men flagermusen er svær at finde, så den kan være overset. Flagermusen holder oftest til i bygninger såsom lader og på kirkeloftet, og foretrækker afvekslende kulturlandskaber med gårde, haver, parker, alléer og små løvskove.

Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*) er almindelig med undtagelse af Nordvestjylland og Nordøstsjælland. Sydflagermus har en tæt bestand i Sønderjylland, og det er sandsynligt, at arten findes i området. Flagermusen har udelukkende kvarter i bygninger året rundt og jager langs skovbryn, åbninger mellem træer og andre steder med mange insekter.

Brun flagermus (*Nyctalus noctul*) er relativt almindelig på øerne og i det østlige Jylland. Den er kendt fra enkeltobservationer på flere lokaliteter i det sydvestlige Jylland. Det er muligt, at der findes eksemplarer i området. Arten yngler og raster kun i gamle løvtræer. Den jager over åbent agerland, søer og over skov.

Skimmelflagermus (*Vespertilio murinus*) findes på spredte lokaliteter rundt om i landet, og er observeret enkelte gange omkring Haderslev. Artens yngleområde er menneskelig bebyggelse, og dens ses ofte jage i lyset af store gadelamper som tiltrækker insekter. Rasteområder er ligeledes bygninger.

Troldflagermus (*Pipistrellus nathusii*) er observeret med spredte forekomster i det meste af landet, og herunder også i Haderslev Kommune. Dens yngleområder er huse og hule træer.

Arten er stærkt tilknyttet ældre løvtræer, hvor den jager i de åbne rum under kronerne. Rasteområder er formentlig de samme som yngleområderne.

Pipistrelflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*) findes især i løvskovsrige egne, og er derfor særlig udbredt i Østjylland og Sønderjylland. Dens yngle- og rasteområder er huse og hule træer i nærheden af løvskov. Den er registreret flere gange i udkanten af Haderslev Kommune.

Projekter som berører bygninger, skove, levende hegn og gamle træer kan evt. påvirke raste- og yngleområder for flagermus.

Birkemus (*Sicista betulina*)

Arten er registreret mellem Spangså og Revsø skov samt ved Hammelev og Østerskov. Birkemusens sommeropholdssteder er naturområder med et tæt urtelag og i umiddelbar tilknytning til våd natur. Vinteropholdssteder er tørre naturområder som diger, overdrevschrænter og højtliggende hede- og plantageområder, dvs. områder som er karakteriseret ved at være relativt uforstyrrede. Birkemusen må således forventes at kunne forekomme på lokaliteter, hvor ovennævnte naturtyper grænser op til hinanden, og hvor der er rigelig føde i form af insekter.

I birkemusens udbredelsesområde vil projekter som indebærer opdyrkning af tidligere udyrkede arealer kunne påvirke artens levevilkår. Ligeledes vil projekter som påvirker sten- og jorddiger kunne påvirke artens yngle- og rasteområder.

Odde (*Lutra lutra*)

Findes i alle større vandløbssystemer helt ned til den dansk-tyske grænse. Odderen lever i tilknytning til vådområder. Den findes i såvel stillestående som rindende vand, og både i saltvand og ferskvand, især søer og moser med store rørskovsområder. Om dagen opholder den sig i en hule i brinken eller under buske, træer eller andet, der kan give ly. Yngle- og rasteområder kan potentielt findes i hele artens udbredelsesområde. Yngleområdet består af selve hulen, som ungerne fødes og opfostres i, og de nærmeste omgivelser. Et rasteområde for odde er mere diffust end et yngleområde, og kan forekomme mange steder langs vandløb og søer. Områderne kan være svære at lokalisere, men knytter sig primært til moser, krat, skov eller andre naturområder, hvor odderen kan finde relativt uforstyrret skjul i længere perioder på alle tider af året

Projekter som indebærer opsplitting af bestande og levesteder eller som ødelægger eller forringer yngle- og rasteområder kan påvirke odderens yngle- og rasteområder.

Markfirben (*Lacerta agilis*)

Arten findes udbredt i stort set hele landet. Markfirben yngler på en række forskellige typer af levesteder, som er kendetegnet ved, at de indeholder solvendte skrånninger med veldrænende, løse jordtyper og sparsom bevoksning, typisk lave urter eller et løst dække af græsser.. Rasteområderne om vinteren skal være veldrænede og solvendte skrånninger. Markfirben bruger blandt andet sten- og jorddiger samt levende hegn som spredningskorridorer

Projekter som påvirker jord- og stendiger samt levende hegn kan påvirke artens levesteder. Ligeledes vil projekter der indebærer ændret arealanvendelse af egnede yngle- og rasteområder kunne påvirke arten.

Padde

Spidssnudet frø (*Rana arvalis*) er udbredt i hele landet undtagen Bornholm, men er muligvis i tilbagegang i Sønderjylland. Dens foretrukne yngleområder er søer, som indgår i sammenhængende naturområder, men arten er i stand til at yngle i næsten alle former for vådområder. Rasteområder er oftest på landjorden, og arten er afhængig af gode terrestriske, gerne fugtige levesteder nær ynglestedet.

Løgfrø (*Pelobates Fuscus*) forekommer i hele landet undtagen Fyn og Bornholm. Arten er truet og i tilbagegang. Dens foretrukne yngleområder er lysåbne vegetationsrige rene søer og vådområder. Rasteområder er ofte bar jord eller sand, samt områder med lav vegetation, hvor arten har mulighed for at grave sig ned. Artens mobilitet er ringe, og den er derfor afhængig af et velfungerende netværk af søer.

Løvfrø (*Hyla arborea*) er udbredt i den sydøstlige del af landet samt i området omkring Aarhus og Vejle. Arten er kortlagt i den "gamle" Haderslev Kommune (før 2007) og fundet på en lang række lokaliteter. Løvfrø yngler i lavvandede lysåbne søer, hvoriblandt tidvise våde lavninger på afgræssede arealer er de mest optimale. Artens rasteområder er skovbryn, levende hegn og krat, hvor den opholder sig på mindre træer og buske.

Strandtudse (*Bufo Calamita*) findes spredt langs kysten i Danmark, samt på en række indlandslokaliteter. Arten foretrækker at yngle i temporære, lysåbne, vandansamlinger som ofte er uden vegetation. Rasteområder er åbne arealer med ingen eller meget lav vegetation, f.eks. afgræssede enge og strandenge, men også dyrkede marker. Yngle- og rasteområder vil ofte ligge inden for samme område men kan, hvor der er egnede vandringsruter, ligge adskilt.

Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*) er udbredt i det meste af Danmark. Den yngler i lysåbne vegetationsrige lavvandede søer af varierende størrelse, men med rent vand. Søer af dårligere kvalitet kan fungere som levesteder og rasteområder. Levesteder og rasteområder på land er oftest nær vandhullet og ofte knyttet til skov. Stor vandsalamander stiller større krav til vandkvaliteten end f.eks. løvfrø gør.

Ved projekter som har udbringningsarealer op til vand- og vådområder kan der ske en påvirkning af yngle- og rasteområder for bilag IV-padder. Lysåbne søer er potentielle yngleområder for alle de nævnte padder mens mere tilgroede søer ofte kan fungere som rasteområder.

Marsvin (*Phocoena phocoena*)

Arten forekommer i alle danske farvande og har levested i Vadehavet og Lillebælt. Der kendes ikke til specifikke yngle- og rasteområder for marsvin.

Der er kun ringe viden om, hvilke menneskeskabte forhold der påvirker marsvinet. Alle større ændringer og indgreb som påvirker havområder er potentielt skadelige for marsvins levevis.

Snæbel (*Coregonus oxyrhyncus*)

Arten lever i Vadehavsområdet og de tilstødende vandløb. Snæbel yngler i de nederste og mellemste dele af større vandløb. Det vurderes, at der foruden Vidå i dag kun findes selvreproducerende bestande i Ribe Å, Varde Å og Brede Å, mens der tilsyneladende er en svigtende eller meget lille produktion af snæbel i Kongeå og Sneum Å og en lille bestand i Brøns Å, hvor der ikke har været udsat yngel. Opstrøms i de forskellige åsystemer er der en ræk-

ke sideløb som er vigtige nuværende eller mulige fremtidige gydeområder for snæbelen, herunder Gelså samt Fladså/Gram Å. Der ligger et forslag til at udvide Natura 2000 området Vadehavet med vandløbsstrækninger Gelså frem til Gelsbro og Gram Å frem til Fole Hareby engvandingsselskabs opstemning med udpegning som potentielt gydeområde for snæbel. Snæblens ynglesucces er afhængig af god vandkvalitet, grusbund og vintergrønne vandplanter. Yngelen tåler ikke saltvand før de er nået en vis størrelse, og er derfor afhængig af mindre søer og vinteroversvømmede områder som er indskudt i vandsystemet. Efter gydningen trækker snæblen ned i de nedre dele af vandløbene og Vadehavet.

Projekter som forringer vandkvaliteten i vandløb med forekomst af snæbel kan påvirke artens ynglesucces. Ligeledes vil projekter hvor der er særlig risiko for erosion til vandløb kunne påvirke artens yngle- og rasteområder.